

2

KIRSAL ALANDA
YÖRESEL MİMARİ KİMLİK

REHBER KİTAP

T.C. BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
TEKNİK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL . 2008

2 KIRSAL ALANDA YÖRESEL MİMARİ KİMLİK REHBER KİTAP

T.C. BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
TEKNİK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kemal Çorapçıoğlu, Prof. Dr.
Suat Çakır, Yrd. Doç. Dr.
Nezih R. Aysel, Yrd. Doç. Dr.
Halit Can Görgülü, Arş. Gör.
Duygu Kolbay, Arş. Gör.
N. Papatya Seçkin, Öğr. Gör.
Emine Ünsal

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL . 2008

Proje Sahibinin Adı

**T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
TEKNİK ARAŞTIRMA VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
KIRSAL ALANLAR DAİRE BAŞKANLIĞI**

Adresi

NECATİBEY CADDESİ NO:63 ANKARA

Telefon ve faks numaraları

**+ 90 312 410 24 44
+ 90 312 231 58 14 FAKS**

Projenin Adı

KIRSAL ALANDA YÖRESEL MİMARİ ÖZELLİKLERİN BELİRLENMESİ

Proje için seçilen yerin açık
adresi:(İli, ilçesi, beldesi, Mevkii)

KAYSERİ

Raporu Hazırlayan
Kuruluşun/Çalışma grubunun Adı

**MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ MÜDÜRLÜĞÜ**

Adresi

**MECLİS-İ MEBUSAN CAD. NO:24
34427 FINDIKLI İSTANBUL**

Telefon ve faks numaraları

+ 90 212 243 08 95

Rapor Sunum Tarihi

Karar No ve Tarihi(*)

Kırsal Alanda Yöresel Mimari Kimlik REHBER KİTAP

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1

A. Kırsal Tasarım Rehberi	1
B. Yerel Mimari Kimlik Araştırma Yöntemi	5
C. Rapor Yazım Rehberi	30

Bölüm 2

Örnek Tasarım Rehberleri	41
--------------------------	----

Bölüm 1

KIRSAL TASARIM REHBERİ

A. KIRSAL TASARIM REHBERİ

Kırsal tasarım rehberi, korunmaya değer kırsal niteliklere sahip yerleşimlerin, günümüz koşullarında yaşatılmasını, özgün doku ve kimliğini yitirmeden gelişme ve büyümesine ilişkin doğru planlama kararları verilmesini hedeflemektedir.

Yerel mimari kimliğin sürekliliğini sağlamak amacıyla hazırlanacak olan il tasarım rehberlerinin;

- Kırsal peyzaj karakteri,
- Yerel yapı malzemeleri ve yapım teknikleri,
- Yerleşim ölçeği ve doku özellikleri,
- Konut ve konut tipolojisi,

konularında açıklayıcı, tasarımcıları yönlendirici kaynak bilgiyi içermelidir.

Rehberlerin kapsamı, sözü geçen kırsal kimliğin özellik ve boyutlarına bağlı olarak değişebilir. Antik bir yerleşimle iç içe gelişen bir kırsal yerleşim, özellikli coğrafi karaktere sahip yerleşimler, buldukları yakın çevre bağlamında kendine özgü ve bozulmamış yerleşimler için hazırlanacak tasarım rehberleri de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Genel olarak benzer özellikler taşıyan bir coğrafyada, peyzaj, yapı karakteri ve yapım teknikleri açısından benzerlikler içeren yerleşimler için aynı tasarım rehberleri kullanılabilir. Aynı il sınırları içinde farklı peyzaj ve yapı özelliklerinin bulunduğu, ya da idari olarak başka illere bağlı yerleşimlerin coğrafi ve yapı özellikleri açısından benzer oldukları göz göz önüne alındığında rehber sınırlarının belirlenmesinde, coğrafi ve kültürel özellikler, benzerlikler idari sınırlardan öncelikli olarak değerlendirilmelidir.

Tasarım rehberlerinin ölçeği, yukarıda bahsedilen peyzaj, yapı malzemesi ve yapım teknikleri ile yerleşim karakteri ve doku özelliklerine bağlı olarak;

- Özellikli bir kırsal yerleşim ölçeğinde,
- Ortak özellikler taşıyan bir il ölçeğinde,
- Benzer özellikli yerleşimlerin sınırlandığı bölgesel ölçekte ele alınabilir.

Rehberlerin hazırlanmasında ilk aşamada rehberin kapsadığı alanın belirlenmesi gerekmektedir. İlgili idari birimlerin yapacağı araştırmalar neticesinde rehberlerin sınırları ve kapsamlarının belirlenmelidir. Bu amaçla ülke sınırları içinde yer alan benzer özelliklere sahip yerleşimlerin oluşturdukları sınırların belirlenmesi gerekmektedir. Bu sınırlar illere bağlı olabileceği gibi yukarıda belirtildiği üzere il içinde farklılıklar içeren bölgelerin oluşturduğu bir sınır, farklı il sınırları içindeki benzer kırsal karakter özelliklerine sahip bölgelerin oluşturduğu bir sınır ya da üst ölçekte bölgesel benzerlikleri yansıtan sınırların belirlendiği alanlar olabilir.

Sınırları önceden belirlenmiş bir bölge ile ilgili olarak hazırlanacak olan bir rehberin ilk aşaması bölgenin tanınması, yerleşim ve mimari özellik de değerlerinin belirlenmesi amacıyla yapılacak bir kaynak araştırması ile ön araştırma gezisidir. Bu amaçla yapılacak ön çalışmalarda yerinde ölçüm, değerlendirme ve belgeleme esas olarak belirlenmiştir. Kırsal peyzaj karakteri; öncelikle coğrafyaya özgü verileri içermelidir.

Bu kapsamda, rehberi hazırlanacak köy, ilçe, il ya da sınırları coğrafi olarak belirlenmiş bölgenin, mimari karakteri belirleyici bir unsur olarak değerlendirilen aşağıdaki kavramların incelenmesi ve yerleşim kimliğinin biçimlenmesin üzerindeki etkilerinin araştırılması gerekmektedir. Rehberin yukarıda üç ana bölümden oluşması beklenmektedir;

1. Doğal ve çevresel veriler.
2. Mimari öğeler.
3. Kırsal Mimari Kimliği Oluşturan Konut ve Yerleşim Tipleri.

1. Doğal ve çevresel veriler; 'Yöresel kırsal mimari kimlik' başlıklı 1. kitapta açıklandığı çerçevede değerlendirilmelidir.

Topografya: Rehberi hazırlanan bölgenin, yerleşim konumu ve gelişimini biçimlendiren, üretim yöntem ve şekillerini etkileyen coğrafi karakterini yansıtan arazi rölyef özelliklerinin tanıtılması,

Bitki Örtüsü: kırsal peyzaj içinde etkin olan bitki örtüsü, endemik bitkiler, doğal bitki sistemi ile üretime dayalı bitki örtülerinin belirlenmesi,

İklim: Konut ve yerleşim biçimlenmesini etkileyen bir faktör olarak iklim özelliklerinin, gün ışığı, rüzgâr, yağış açısından değerlendirilmesi,

Jeolojik Yapı: Konut, yerleşim ve toprağa dayalı üretimi biçimlendiren yer kabuğunun fiziksel özelliklerinin değerlendirilmesi,

Doğal Yaşam: Bölgenin flora ve faunasının yaşam alanlarının belirlenmesi ve yerleşim alanları ile ilişkilerinin değerlendirilmesi, korunma ve sürdürülmesine yönelik önerilerde bulunulması,

Ulaşım: Rehberi hazırlanan bölgenin ulaşım yollarının, coğrafya ile ilişkilerinin, tarihsel izlerinin araştırılması,

Görsel Karakter: Doğal ve kırsal (insan katkılı) çevresel peyzaj özelliklerinin incelenmesi ve korunmasına yönelik öneriler getirilmesi,

Enerji Potansiyeli: Rehberi hazırlanan bölge sınırları içinde değerlendirilebilecek potansiyel enerji kaynaklarının (su, güneş, rüzgâr...) araştırılması, değerlendirilmelerine yönelik önerilerde bulunulması,

Kapasite ve Yoğunluk: Yerleşim alanlarının sürdürülebilmesi amacıyla, üretim ilişkileri ve nüfus arasındaki ilişkinin incelenmesi, nüfus yoğunluğuna bağlı olarak önerilerde bulunulması beklenmektedir.

Sosyal ve kültürel veriler; yerel kimliğin oluşmasında önemli bir etken olan yerleşik halkın sosyal yapısı, kültürel değerleri ve ananelerinin yapıyı çevreyi biçimlendirmedeki etkilerinin araştırılması beklenmektedir. Burada ilk kitapta üzerinde durulan akrabalık ilişkileri, aile yapısı, mülkiyet ilişkisi... vb. kavramların mimari çevre üzerindeki etkileri incelenmesi ve örneklenmesi beklenmektedir.

2. Mimari öğeler;

Yapı malzemeleri; yerel mimari karakterin oluşmasında baskın olan yapı malzemeleri ve özelliklerinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu başlık altında yöreye özgü doğal yapı malzemeleri (çorak, geren, aktoprak... gibi yerel toprak), yapıdaki kullanımları ve kaynakları hakkında bilgiler verilmelidir. Bu malzemelerin sağlık açısından kullanım koşulları araştırılmalı, olumsuz yönleri ile ilgili değerlendirme ve önerilerde bulunulmalıdır.

Doğal yapı malzemelerinin yerel özellikleri ve kullanım şekilleri konusunda örnekler değerlendirilmelidir. Örneklerden elde edilecek sonuçlar, malzeme kullanımları, işçilik, yerel motifler... gibi konularda yönlendirici bilgiler ayrıca verilmelidir.

Yapı elemanları; Mimarinin biçimsel karakterini yansıtan taşıyıcı yapı elemanları ile bitim detayları ve genel peyzajı etkileyen çevresel yapı elemanları bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Taşıyıcı Yapı Elemanları: Yapım teknolojisine bağlı olarak yapının taşıyıcı sistemini oluşturan elemanların, özellik ve detaylarının incelenerek tanıtılması ve uygulamaya yönelik geliştirilebilir önerilerde bulunulması beklenmektedir.

Bitim Bileşenleri: Yapının kimliğini belirleyen, yüzey kaplamaları, pencere, kapı, saçak, balkon, merdiven, baca vb elemanların özellik gösteren detay ve motifleri, ölçü ve oranları, yapıda kullanılma biçimlerinin araştırılması, değerlendirilmesi ve yeni yapılacak konut ve eklerinde kullanılacak elemanlara ilişkin bilgi ve önerilerin verilmesi beklenmektedir.

Çevresel Yapı Elemanları: Yol-sokak kaplamaları, kırsal bahçe-avlu duvarları, giriş saçakları, ortak alanlarda yer alan kuyu ve ocak gibi yapı ve elemanların incelenmesi ve yerleşim karakterini biçimleyen özelliklerin geliştirilerek kullanılmasına ilişkin öneriler getirilmesi beklenmektedir.

Kırsal Yöresel Yapım Sistemleri; Rehberin bu bölümünde, yerel mimarinin özgün yapı sistemlerinin incelenerek tanıtılması, yapı sistemini anlatan kesitlerin değerlendirilmesi, yapı kesitinin oluşturulmasında geliştirilebilecek malzeme ve detay önerilerinin verilmesi istenmektedir.

3. Kırsal Mimari Kimliği Oluşturan Konut ve Yerleşim Modelleri

Kırsal Konut; mimari kimliği belirleyen en önemli öđe konut ve konutu çevreleyen yapılar grubudur. Rehberde konu olan yerleşimde yerel konut kùltürünün incelenmesi beklenmektedir. Bu bölümde amaç konutu oluşturan temel birimlerin tespit edilerek, temel birimin bir araya gelme biçim ve hiyerarşilerinin kavranması ve yeni yapılacak konutlar için rehber olacak yerel konut tipolojilerin tespit edilmesidir.

Yerinde yapılacak tespitler, envanter çalışmaları ile desteklenecek olan konut ve yerleşim kùltürünün, korunması ve geliştirilmesi amacıyla, yerleşime eklenebilecek ya da yenilenecek yapıların ölçü, oran, biçim ve malzeme açısından değerlendirilmesi beklenmektedir.

Yerleşim karakteri; Kırsal karakteri en fazla etkileyen yerleşim alanının yeri, içinde bulunduğu coğrafya ile ilişkisidir. Bu bölümde, yerleşimi sınırlayan coğrafi engeller/olanaklar ve yerleşim ilişkilerinin tanımlanması istenmektedir. Yerleşimin ova ya da yamaç yerleşimi olması, zeminle olan ilişkisi incelenerek, planlanacak yerleşimlerde kullanılabilen biçimler saptanacaktır.

Yerleşimin konumu ve gelişimine bağlı olarak, ortak-sosyal alanlar ve kamusal alanlar ilişkileri ile yapı, sokak ve meydan ilişkileri incelenmeli ve ileriye yönelik bilgi aktarımlarında ve önerilerde bulunulmalıdır.

B. Yerel Mimari Kimlik Araştırma Yöntemi

Yerel mimari kimlik özelliklerinin belirlenmesinde yerinde yapılacak gözlem ve araştırmaların değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu amaçla rehberi hazırlanacak ilin genel mimari karakterini yansıtan kırsal alanlar / köyler pilot alan olarak belirlenmelidir. Pilot köylerin belirlenmesi amacıyla kaynak araştırması yapılmalıdır. Bu aşamada, bölgenin kırsal alanları hakkında yapılmış araştırmalar, yayınlanmış makale, kitap vb. kaynaklardan faydalanılarak ön bilgi edinilmeli, elde edilen bilgiler ışığında araştırma gezisi programı yapılmalıdır.

Özellikli yerleşim alanlarının ve pilot bölgelerin belirlenmesinde, yerel yönetimlerden, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Bölge Müdürlüklerinden, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Bölge Müdürlüklerinden, İl Özel İdarelerinden bilgi alınması faydalı olacaktır.

Pilot Bölge Seçimi:

Pilot bölgelerin rehberi hazırlanacak olan sınırları belirlenmiş bölgenin özgün kırsal karakterini yansıtmaması son derece önemlidir. Pilot bölge seçiminde değerlendirilecek ölçütler şunlar olmalıdır:

- Yerleşimin tipik/özgün karakterini korumuş olması; sokak, mahalle dokusu ve çevre özelliklerinin bozulmamış ya da değişimin okunabilir olması,
- Dokuyu oluşturan mimari kimliğin geleneksel özelliklerinin korunmuş olması; özgün yapı ölçeğinin, kırsal evin plan ilişkilerinin ve organizasyonunun, üretime dayalı ilişkilerin, komşuluk ilişkilerinin, yapı malzemesi ve yapım teknolojilerinin örneklerinin belgelenebileceği mimari kalıt ve kültürün varlığını sürdürmesi,
- Kırsal üretime dayalı faaliyetlerin sürdürülebilir olması.

Pilot köylerin belirlenmesi sonrasında yapılacak alan çalışmasında yanıt bulunması istenilen sorular;

Yerleşim karakteri;

Topoğrafya, komşuluk ilişkileri, sosyal doku, yerleşim planı, doku özellikleri...

Ev birimi;

Yaşam biçimi, sosyal yapı, plan, çevre birimleri (ekler), mekânsal özellikler, yapım malzemeleri, yapı yükseklikleri, yapım özellikleri...

Rehberi hazırlanacak olan ile bağlı yerleşimler içinde ortak özellikler gösteren birimler gruplanmalıdır. Bu gruplar içinde tipik özellik gösteren yerleşim birimleri detaylı olarak incelenmelidir. Bu aşamada, yerleşim biriminin, il-ilçe merkezi içindeki konumu ve çevre yerleşimler ile ilişkisi, yerel halkın sosyal ve kültürel geçmişi, tarihi, yerleşimin mimari dokusu ve yapılarının sürekliliği, son nüfus sayımı verileri, mahalle yapısı, yol durumları...

gibi temel bilgilerine ulaşılması gereklidir. Alan alışması öncesinde yapılacak olan araştırma n bilgilenme açısından gereklidir.

Belgeleme alışması:

Belgeleme aşamasında kullanılacak araçlar:

Envanter fişi (rneği bu rehber içinde verilmiştir), kurşun kalem, şerit ya da lazer metre, GPS, dijital fotoğraf makinesi, sert bir A4 altlık.

Belgeleme Yöntemi:

Belgeleme aşamasında yerinde yapılan tespitler birkaç grupta değerlendirilecektir. Bunlar yazılı ve çizili belgeleme, fotoğraflama ve yer tespiti için yapılacak olan GPS noktalarının belirlenmesini içermektedir.

Yerleşim alanının belgelenmesinde mevcut hava fotoğrafı, belediye ve bakanlık harita ve paftalarından faydalanılmalıdır. Bunların olmadığı koşullarda yerleşimin genel karakterini yansıtan bir krokinin çıkarılması gerekecektir.

Yerleşim planında topoğrafik yapıyı gösteren eşyükselti eğrileri, evler, sokak, meydan ve geçitler, (var ise) merdivenli sokaklar, önemli yapılar (cami, kilise..vb), eşme, su kaynağı, tarihi kalıntı, anıt, anıtsal ağaç/lar, doğal anıt-sitler, mezarlık (sınırları ile) gösterilmelidir. Yerleşim merkezi ve önemli yapılar coğrafi koordinatları ile belirtilmelidir.

Yazılı ve çizili belgeleme yerinde doldurulacak bilgi fişlerinin doldurulması ile yapılacaktır. Ayrıca, bilgi fişinde yer alan bilgilere ek olarak, yerel bazı özellikleri, mekn ve malzeme isimlerini, fotoğraf ve GPS kayıtlarını not etmek üzere küçük bir not defterinin kullanılması önerilmektedir.

Yapıların izimle belgelenmesi / Rölöve: Bu aşamada, mekn özellikleri ve mekânlar arası ilişkilerin belgelenmesi hedeflendiğinden, rölöve tekniklerine bağlı kalınacak ancak genel karakteri taşıyan yapılarda çok detaylı bir belgeleme yapılmayacaktır. Rölöve aşaması ayrı bir yükümlülük ve zaman gerektireceğinden, belgeleme aşamasında amaca hizmet edecek detayda rlemler alınacaktır.

Rlveler, mekn ölçüleri, kapı ve pencere boşlukları, i yüzeyde yaratılan duvar nişleri, meknı biçimleyen aşsap set, sedir ve dolaplar, döşeme ve tavanda yer alan kot farklılıkları ile yapı kesitini biçimleyen ölçüler alınarak hazırlanacaktır. Yapının tüm kat planları ile arazi ve mekânlar arası ilişkileri açıklayıcı en az bir tercihen birbirine dik iki kesitin çizilmesi gerekmektedir.

Rlveler yapı bütünlüğü bozulmadan ifade edilecek biçimde alınacak ve çizilecektir. Yapıyı oluşturan ek mekânlar, bahçe ve avlu sınırları içinde yer alan yaşama ve/veya üretim amaçlı mekânlar da (açık oturma alanı, depo, ahır, kümes... vb ekler) rölöve çizimlerinde yer almalıdır. Ayrıca avlu ve/veya bahçede yer alan eşme, kuyu, tandır...vb elemanların da belgelenmesi gerekmektedir.

Bilgi fişlerine yerleştirilen çizimlerde çizik ölçek kullanılacaktır. Aynı envanter dizisinde yer alan çizimlerin aynı ölçekte olmasına özen gösterilecektir. Geniş alana yayılan ve envanter fişine sığmayan yapıların çizimleri ayrıca ilgili alana referans verilerek envantere eklenecektir.

Mekânsal özelliklerin yanı sıra, yerleşim içindeki yapıların ortak karakterlerini yansıtan, yapım sitemini açıklayıcı rölöve krokileri alınacaktır. Bu rölövelerin yapıyı zeminden başlayarak çatıya dek ifade eden bir sistem detayı bütünlüğünde olması önerilmektedir.

Yapının belgelenmesi aşamasında dikkat çekici özellikler içeren detay, bezeme ve özel hususlar ayrıca fotoğraflarla belgelenecek ve ilgili bilgi fişlerinde referansları verilecektir. Detaylarda fotoğraflara ölçü vermesi açısından kadraj içine şerit metre yerleştirilmesi önerilmektedir.

Fotoğraf belgelenmeleri; Arşivleme ve yayına dönüştürme açısından kolaylık sağladığı için digital makine kullanılacaktır. Görsel malzemenin daha sonra farklı amaçlarla kullanılabilmesi nedeniyle kullanılacak makinelerin fotoğraf çözünürlüklerinin 5.0 MP'den az olmaması önerilmektedir. Yerleşim alanı veya yapı belgelenirken fotoğrafların başlangıç ve bitiş referans numaraları kayıt edilecektir. Yerleşim ve yapı bilgi fişlerinde ek olarak kullanılan fotoğraflar referansları ile birlikte sayısal ortamda kaydedilerek teslim edilecektir. Böylelikle ilgili bakanlık arşivinde basılı ve sayısal bir arşivin oluşturulmasına da katkıda bulunulacaktır.

Yerleşim alanı belgelenmesinde, mümkün ise ilk olarak tüm yerleşimi anlatan fotoğraflar çekilmesi tercih edilmektedir. Bu fotoğrafların yerleşimin genel karakterini yansıtmaya özen gösterilmelidir. Yerleşimin silüet fotoğrafları farklı yönlerden yüksek noktalara çıkılarak çekilmelidir. Silüet fotoğraflarının coğrafi olarak alınmasının olanaklı olmadığı yerleşimlerde, varsa cami minaresi genel fotoğraflar çekilmelidir. Genel yerleşimin tek kare belgelenmesinden sonra aynı noktadan eklenebilir fotoğrafla, detaylı bir panoramik görüntünün alınması yerleşimin gelişimini izleyebilmek açısından faydalı olacaktır. Yerleşimin sokak, meydan, mahalle, ortak alanları vb. özelliklerini yansıtan fotoğraflar ayrıca çekilerek hazırlanacak olan envanter fişlerine eklenmelidir.

Coğrafi Konumun Tespiti; Belgeleme sırasında konum belirlenmesi amacıyla, yerleşim merkezi ve yapı koordinatlarının belirlenmesi için coğrafi işaretleme teknolojilerinden faydalanılmalıdır. El tipi GPS cihazı (Global Positioning System) kullanarak konum koordinatları belirlenmelidir. Haritalarda bulunmayan mezra, küçük çiftlikler gibi yerleşim alanları ile bir kaç ismi bulunan yerleşimlerin yer tayini konusunda GPS kayıtları önem kazanmaktadır. Bilgi fişleri bölümünde de değinileceği gibi yerleşimlerde, yerleşimin sosyal merkezinde, yapılarda ise yapı girişinde GPS okuması yapılması önerilmektedir.

Envanter kayıtlarında, Türkiye Bilimler Akademisinin (TÜBA) Türkiye Kültür Envanteri kapsamında hazırlanmış olduğu bilgi fişlerinin kullanılması, önerilmektedir. Bilgi fişlerine ekler yapılmış ve değerlendirme koşullarında basılı dökümanlarda belgelerin bir arada olması sağlanmıştır.

Kırsal Mimari Envanter Fişi Düzenlenmesindeki Temel İlkeler: [*]

- Her iki fiş türü (yerleşme ve yapı) de fişin içerdiği konuyla ilgili bir envanter fişinde olması gereken düzeydeki mimari bilgiyi kapsamalıdır.
- Her iki fiş türü de Türkiye genelinde tüm kırsal alanlarda kolaylıkla kullanılabilir olmalı, özellikle fişlerin 3. Bölümünde yer alan çoktan seçmeli veri girişlerinde, satırların içerdiği şıklar tüm olası durumları içermelidir.
- Fiş veri girişinin sistemli olması sağlanmalıdır. Fişte olması gerekli bilgilerle ilgili beklentileri karşılayacak bölüm başlıkları olmalıdır.
- Alan çalışmaları sırasında kullanımın kolay olması için bilgi fişinin A4 formatında olması önerilmektedir.
- Envanter fişlerinde verilmesi gereken harita, fotoğraf gibi görsel malzeme için ilgili eklere referans veren alanlar ayrılmalıdır. Envanter fişlerine, ilgili fişte referans kodları ile verilen harita, kroki, rölöve ve fotoğraflar ayrıca A4 formatında eklenmelidir.
- Envanter fişleri alanda kâğıt üzerine kurşunkalem ile doldurulduktan sonra, hazırlanacak fişler sayısal ortama aktarılacak ve yukarıda belirtilen ekleri ile birlikte yazılabilir CD ortamında saklanacaktır.

[*] Envanter fişleri ve açıklamaları, Türkiye Bilimler Akademisi Kırsal Kültür Envanteri çalışmalarından derlenmiştir.

Akın, G. Ve Akın, N. "Birecik Suruç Kırsal Kültür Envanteri", **Tüba-Tüksek 1/1 Birecik Suruç** içinde, (yayına hazırlayan) Başgelen, N. 2002., İstanbul.

Yerleşme Fişinin İçeriği

Yerleşimi tanımlamaya yönelik olarak doldurulması gereken envanter fişi, yerleşimin karakteristik özelliklerini belirleyen beş ana bölümden oluşmaktadır.

1. Envanter türü ve numarası

Envanter türü: "YERLEŞME" ya da "YAPI" olarak fişin sol üst tarafında yer alır. Sağ üst tarafta envanter fiş numarası ile yerleşim ya da yapının coğrafi konum bilgileri yer almaktadır.

Envanter No: Yerleşme için verilecek envanter numarası ilin plaka numarası ile başlayacaktır. Yerleşim için "Y" harfi kodlanacak, daha sonra ise çalışılan ilçenin bağlı bulunduğu il içindeki alfabetik sıralamadaki sırası belirtilecek ve son olarak alfabetik olarak sıralanan yerleşim birimleri "01" den başlayarak kodlanacaktır. Yapı kodları ise ilçeye bağlı olarak, iki haneli olarak "01" den başlayarak verilecektir.

Buna göre Kayseri iline bağlı bir yerleşim merkezi için; 38.Y.01.01 ve yerleşimin ilk yapısı için de 38.B.01.01 olarak belirlenmiştir.

Coğrafi Konum: Yerleşmenin enlem ve boylam dereceleri GPS cihazı ile okunacaktır. Bu okumada yerleşimin sosyal merkezinin referans alınması önerilmektedir. Yerleşimin zaman içinde çevre koşullarına bağlı olarak gelişiminde değişmeyecek olan sosyal merkez, yerleşimin de merkezi olarak kabul edilecektir.

Coğrafi konum özellikle küçük ölçekli haritalarda bulunmayan yerleşimlerin konumlarının belirlenmesi ile yerleşimin zaman içinde geçirebileceği isim değişlikleri ile farklı isimlerle anılan yerleşimlerin tanımlanmasında değertendirilecektir.

2. Yerleşme ile ilgili idari bilgiler

Yerleşmenin günümüzdeki resmi **adı**, eğer var ise cumhuriyet ya da mübadele öncesi kullanılan, tarihiyle bağlantılı **eski adının** belirtilmesi gerekmektedir. Eğer yerleşimin adı birden fazla kez değişmiş ve araştırmacı tarafından tespit edilmiş ise bunların da yakın tarihliden geçmişe doğru sıralanarak yazılması önerilmektedir.

Yerleşmenin **ili**, bağlı bulunduğu **ilçe**, eğer yerleşim alanı bir mezra ise bağlı olduğu **köy** yazılacaktır.

Yerleşme türü: Kırsal yerleşmeler idari açıdan aşığıda belirtilen türlerde olmaktadır.

Belde / Köy / Mezra

Alt yerleşme türü: Kırsal yerleşimler rehberinde belirtildiği gibi, köy statüsüne geçmemiş köy altı iskanlar idari olarak mezra statüsünde olsalar da, bölgelere göre bunların türü ve biçimleri farklılık göstermektedir. Bu nedenle envanter fişinin bu bölümünde yerleşmelerin hangi türde bir köy altı yerleşim olduğu belirtilecektir.

Tek ev ve eklentileri / Çiftlik / Mezra / Kom / Divan / Yayla / Oba

Nüfus: Yerleşmenin araştırmanın yapıldığı döneme en yakın tarihli olan nüfusu, nüfus sayımı verilerine göre yazılacaktır.

Hane Sayısı: Yerleşmede kaç ailenin yaşadığı, muhtara ya da köylüye sorularak yazılacaktır. Hane sayısı köydeki yapı sayısının değil, ayrı ev gruplarında oturan aile sayısını göstermektedir.

Yükseklik / Rakım: Yerleşmenin deniz seviyesine göre yüksekliğidir. Yerleşim alanının rakımı için köyün sosyal merkezinde GPS ile ölçüm yapılmalıdır. Bunun olanaklı olmadığı durumlarda 1/25000 ölçekli haritadan faydalanılabilir.

3. Yerleşmenin mimarisi, konumu ve temel sosyal özelliklerinin genel değerlendirilmesi

Envanterin bu bölümünde amaç, yerleşmenin mimari özelliklerini ana hatlarıyla tanıtmak ve coğrafi ve sosyal özellikleri derlemektir.

Coğrafi konum: Yerleşmenin yer aldığı bölgenin genel coğrafi durumu, köyün hinterlandı ile bir bütün olarak nasıl bir coğrafi ortamda bulunduğu tespit edilmesidir.

Ova (düzlük) / Yamaç (Dağ) / Kıyı

Topoğrafik durum: Yerleşmenin kurulu olduğu arazinin topoğrafik durumuna en uygun tanım belirtilecektir.

Düzlük / Yamaç / Sırt / Tepe üstü / Hafif dalgalı arazi / Vadi içi / Akarsu taraçası / Höyük üzeri / Göl kıyı / Deniz kıyısı / Ada

Ormanla ilişki: Yerleşmenin orman ile ilişkisi, mimarisinin ve üretime bağlı yaşam biçiminin anlaşılması açısından değerlendirilmelidir.

Orman köyü / Orman kenarı köyü / İlişkısiz

Yerleşme sürekliliği: Burada yerleşmenin, tarihsel sürekliliği olan bir köy yerleşmesi mi olduğu, yakın tarihte çeşitli sebeplerle (sosyal ve doğal) yeni kurulan (nakedilen) bir iskân alanı mı olduğu belirtilir.

Sürekli / İskan

Demografik süreklilik: Yerleşme sürekli iskân görmüş olmasına karşın farklı nedenlerden (mübadele) ötürü kullanıcısı değişmiş olabilir. Bu bölümde köyün bu günkü nüfusunun tarihsel sürekliliği olan halkı olup olmadığı belirtilecektir.

Yerli / Göçer / Göçmen / Resmi iskân / Toplumsal devinim

Resmi iskan: Baraj yapımı ve benzeri nedenlerle köy halkının envanteri yapılan bölgeye devlet eliyle yerleştirilmesi.

Toplumsal devinim: Bir köy halkının sosyal sorunlar, anlaşmazlıklar vb. nedenlerle yerleşmesini terk edip, envanteri yapılan yerleşmeye kendi isteği ile taşınması.

Göç veren bölge: Envanteri yapılan yerleşmenin bugünkü halkı demografik süreklilik açısından yerli dışında bir katagoride ise (göçer, resmi iskan vb) ilgili yerleşmeye ne tür bir bölgeden geldiği belirtilir.

Bölge içi / Yurt içi / Yurt dışı

Göç veren yer: Bugünkü köy halkının yerleşmeye yurt içinden ise hangi ilden, yurt dışından ise hangi ülkeden geldiği belirtilir.

Mülkiyet durumu: Köy halkının köy arazisi ile günümüzdeki mülkiyet ilişkisi belirtilir.

Tek kişiye ait / Bir aileye ait / Köylüye ait

Özellikli doğa: Yerleşme çevresinde bulunan ve yerleşmeye farklı bir nitelik katan doğal özellikler değerlendirilir.

Ilıca / Kaplıca / Mesire yeri / Doğal plaj vb.

Tarihsel iz: Yerleşmenin üzerinde bulunduğu alanın bugünkü yerleşme ile bağlantılı ya da bağlantısız tarihsel bir kimliği var ise, bu verilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra yerleşmenin tarihsel sürekliliği içinde, kendi kimliğini kazandıran hatta varlık sebebi olabilecek, köyü bölgesindeki diğer köylerden farklılaştıran sosyal, ekonomik ve dinsel özelliklerin belirlenmesi.

Tarihsel kimliğe ilişkin sorular: Höyük üzeri / Ören yeri içi / devşirme malzeme / Tarihi kalıntı / Tarihi kuyu / Tarihi sarnıç / Su yolu / Ziyaret yeri / Yatır / Tarihi mezarlık

Tarihsel kimliği oluşturan olgular: Kervan yolu üzeri / Geleneksel Pazar köyü / belli bir zanaat ya da el sanatında uzmanlaşmış olması (çömlekçilik, dokumacılık... vb) / Dinsel olarak önemi yer

Mimari değerlendirme: Bu bölümde temel yaklaşım, köyün yerleşmesinin geleneksel mimari özelliklerinin değerlendirilmesidir. Yerleşme günümüzde değişime uğramış ve geleneksel kimliğini büyük ölçüde kaybetmişse, alan araştırmasında köyün geleneksel durumuna ilişkin veriler değerlendirilmeye çalışılır. Yerleşme gelenekselliğini bütünüyle yitirmişse, bu durumda ilgili bölümler değerlendirme dışı tutulur.

Doku Yoğunluğu: Yerleşmedeki yapıların araziye yayılma biçimi belirtilir.

Toplu / Dağınık / Seyrek

Toplu: yapılar birbirine yakın ya da bitişik olarak konumlanmıştır. Yerleşme arazide kapalı bir leke gibi görülür.

Dağınık: Yapı toplulukları arasında büyükçe boşluklar yer alır.

Seyrek: çok geniş bir alanda tamamen bağımsız konumlanan yapı ya da yapı toplulukları ile yerleşme sınırları belirgin bir bütünlük göstermez.

Özgün yapı sistemi ve malzeme: Yerleşmede geleneksel olarak kullanılan yaygın yapı sistemi ve malzeme belirtilir. Yerleşmede birden fazla yapıım sistemi ve malzeme olması durumunda egemen olan tür ya da türlerin belirlenmesi gerekmektedir. Farklılık gösteren durumlar ise fişin dördüncü bölümünde yer alan **yapı sistemleri ve malzeme** özellikleri başlığı altında ayrıca açıklanacaktır.

Özgün kat sayısı: Yerleşmede ağırlıklı olarak görülen kat sayısı belirtilir. Yerleşmedeki farklı kat yükseklikleri ayrıca belirtilmeden genel karakteri yansıtan hakim durum saptanmalıdır. Bu konuyla ilgili değinilmesi gereken başka ayrıntılar var ise fişin dördüncü bölümünde yer alan **doku ve plan**

özellikleri bölümünde açıklanacaktır.

Tek katlı / Ana yapı iki katlı, gerisi tek katlı / İki katlı / Ana yapı üç katlı, gerisi 2 katlı

Ana yapı: Kırsal konut ilk kitabın 3. bölümünde de aktarıldığı gibi ev ve evin eklerinin (ahır, ambar vb) oluşturduğu bir yapılar grubudur. Ana yapı ile bu yapılar grubu içinde barınma işlevini üstlenen hanenin temel yapısı ifade edilmektedir.

Özgün çatı biçimi: Yerleşmeye genel karakterini veren yaygın çatı biçimlenişi ve malzemesi belirtilecektir. Burada da daha önce olduğu gibi yerleşimde egemen olan çatı biçiminin belirlenmesine dikkat edilmelidir.

Dam (toprak vb) / Kıрма çatı (kiremit, arduvaz vb) / Eğrisel örtü (kubbe, tonoz vb)

Plan tipolojisi: Yerleşmedeki geleneksel yapıların plan tipleri ile belirtilir. Bu bölümün doldurulabilmesi için öncelikle yerleşim içinde tipik özellikler gösteren yapıların mekânsal özelliklerini gösteren rölöveler alınmalıdır. Alınacak rölövelerin özellik ve içerikleri ile ilgili olarak gerekli açıklamalar Belgeleme Yöntemi başlığı altında verilmiştir.

Plan tipolojisinin tanımlanması aşamasında alınacak rölövelerde ana yapı dikkate alınacaktır. Tipolojide planı oluşturan en alt birime dikkat çekilecek ve bu birimin tanımlı ve tekrar eden bir araya gelişleri farklı plan tipleri olarak adlandırılacaktır. Yerleşimlerde yer alan yapı tiplerine ait yerel/yöresel tanım ve adlandırmalar var ise değerlendirmede ayrıca belirtilecektir. Bodrum yarımadasında gelişen hücre tipi evlerin tipolojisinde kullanılan adlandırmalar "Sakız tipi, Musandralı ev vb gibi" bu konuda örnek olarak değerlendirilebilir.

Hücre / Hücre örüntülü / Sofalı (iç, dış, karniyark vb) / Eyvanlı vb.

Seçkin yapılar: Yerleşim alanında standart yapı grupları içinde işlev ve mimari özellikleri açısından farklılık / özellik gösteren mimarisi diğer yapılara göre özenli olan yapılar ayrıca belirlenmelidir.

Ağa evi / Özenli yapı / Köy odası vb

Kamusal yapılar: Yerleşmede bulunan kamuya açık yapıların belirtilmesi gerekmektedir. Kamusal yapıların varlığı yerleşimlerin büyüklüğü ve gelişmişliğinin değerlendirilmesinde yararlı olacağından vurgulanmaları faydalı olacaktır.

Cami / Okul / Postane / Karakol / Kooperatif binası vb gibi.

Altyapı: Yerleşmenin gelişmişlik düzeyinin saptanması açısından su, kanalizasyon, elektrik, telefon gibi alt yapı hizmetlerinden ne ölçüde yararlanılabildiğinin saptanması yararlı olacaktır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta "su" başlığı altında şebeke suyunun değil, kolay su

bulabilme imkânının (yakında pınar, dere, çeşme vb gibi) değerlendirilmesidir.

Altyapı konusundaki sorunlar ve bunların mimariye yansımaları ile ilgili ek notlar 4. bölümde ilgili konu başlıkları altında açıklanabilir.

4. Yerleşmenin tanımlanması

Bu bölümde envanter fişini dolduran araştırmacının gözlemleri ile yerleşmenin değerlendirilmesi beklenmektedir.

Yeri, konumu ve genel özellikleri: bu başlık altında aşağıda belirtilen soruların yanıtlanması beklenmektedir.

- Yerleşmenin ana karayolu ile ilişkisi var ise belirtilmesi,
- Yerleşmenin çevredeki aynı formasyondaki diğer yerleşmelerle ilişkisi, onlara göre değerlendirilmesi (bölgede önde gelen bir merkez ya da küçük bir mezra olması durumlarının belirtilmesi)
- Genel refah düzeyinin belirtilmesi,
- Yerleşmenin yayıldığı arazinin, eğim ve yapıların belirli bir akış yönü varsa değerlendirilmesi,
- Arazinin zemin özelliklerinin belirtilmesi,
- Dere ile ilişkisi var ise, belirtilmesi (dere kıyısında olmak veya yerleşim içinden bir derenin geçmesi vb gibi)
- Yerleşmenin ulaşım koşullarının değerlendirilmesi

Mimari özgünlük durumu: Yerleşmenin özgün niteliğini ne ölçüde koruduğu ve bozulma süreci değerlendirilir. Bu bölümde aşağıda belirtilen soruların yanıtlanması beklenmektedir.

- Yerleşme ne ölçüde özgün
- Bozulma türü
 - Mekânsal bozulma (plan ve biçimleniş değişimi)
 - Yapısal bozulma (yapım sistemi ve malzeme değişimi)
 - Yoğunluk artışı (kat sayısı ya da yerleşim yoğunluğunda artış)
- Bozulma oranı
 - Yerleşimin genelinde mi?
 - Belirli bir bölgesinde mi?
- Eğer belirlenebiliyor ise, yerleşmede bozulmanın başlama tarihi ya da dönemi?
- Geleneksel yapıların günümüzdeki durumunun yapısal ve mekânsal açıdan değerlendirilmesi.

Doku ve plan özellikleri: 3. bölümde seçme sistemiyle belirtilen doku özelliklerinin yerleşme özelinde ayrıntılı olarak değerlendirilmesi ve yerleşmeye özgü farklılık ve özelliklerin

belirtilmesi.

- Yerleşmenin araziye yayılış biçimi
- Mahalle kurgusu
- Meydanlaşma, sosyal ortak alanların biçimlenmesi
- Sokak dokusu, döşeme kaplamalarının belirtilmesi
- Yapı topluluğu tipolojisi
- Saptanan plan tipolojisine uymayan özel örnekler var ise bunların belirtilmesi ve yerleşme içindeki konumu ve anlamının araştırılması.
- Çok katlı yapılar var ise bunların yerleşme içindeki konumu ve anlamının araştırılması.

Yapım sistemi özellikleri, malzeme temini ve usta sorunları: 3. bölümde seçme sistemiyle belirtilen yapım tekniği ve malzeme özelliklerinin yerleşme özelinde ayrıntılı olarak değerlendirilmesi ve genele uymayan farklılıklar var ise belirtilmesi. Bu bölümde aşağıda belirtilen konuların açıklanması beklenmektedir.

- Yaygın yapı sisteminin tariflenmesi (zeminden çatıya)
- Geleneksel malzeme temini
- Geleneksel yapı ustası bulma sorunları
- Az görülen özellikli yapı teknolojisiyle yapılmış örnekler var ise, yerleşme içindeki konumları, özelliklerinin açıklanması.

Su sağlama olanakları: Yerleşmenin içme ve sulama suyu kaynaklarının belirtilmesi.

- İçme suyu var ise, türü (kuyu, çeşme, kaynak, yer altı)
- İçme suyu yok ise, mevcut su kaynağının (dere, göl, sarnıç vb) belirtilmesi

Tarihsel iz ve özellikli doğa: 3. bölümde madde başlığı olarak belirtilen konularla ilgili olarak gerek duyulan ayrıntılı açıklamalar burada yapılacaktır. Bu başlık altında aşağıda belirtilen konuların açıklanması beklenmektedir.

- Yerleşmenin kendisinin ya da içinde bulunan bir yapının taşıdığı özel önem
- Yörede önem verilen bir tören ve kutlama günü
- Yerleşme veya yakın çevresinde yaşanmış bir tarihi olay
- Buralı birinin tarihte ya da günümüzde taşıdığı önem

Ancak mimarlık envanterinin oluşturulması sürecinde bu tür bilgilerin derlenememesi durumunda ilgili başlık boş bırakılacaktır.

Geçim kaynakları: Yerleşme ekonomisinde ağırlıklı yer tutan temel geçim kaynakları açıklanacaktır. Burada bilgi fişini dolduran araştırmacının

ulaşabildiği bilgi ölçüsünde ayrıntıya girmesi yeterlidir. Bu başlık altında aşağıda belirtilen konuların açıklanması beklenmektedir.

Ağırlıklı geçim kaynağı: Tarım / hayvancılık (türü) / el sanatları, zanaat (türü) / ormancılık / madencilik / mevsimlik iş / sanayi / nakliyat vb belirtilecektir.

Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri: Kesin olarak öğrenilebiliyorsa yerleşmenin geçmişteki sosyal düzeni ve bunun günümüzde ne ölçüde sürmekte olduğu açıklanır. Özel bir değişiklik / farklılık varsa, bu durum mümkünse nedenlerine de değinilerek belirtilmelidir.

- Köyün geleneksel mülkiyet ilişkileri (bugün geçerliliği olmasa da)
- Bugünkü mülkiyet durumu
- Köydeki aşiret, aile sayısı
- Sosyal yaşam geleneksel olarak nasıl?
- Değişen etnolojik yapı (köyün demografik sürekliliği yok ise)
- Göçer ziyareti var mı?
- Dış göç yoğunluğu
- Faal nüfus/yaşlı nüfus oranı
- Köyün üretkenliği devam ediyor mu?
- Gelenekselliği sürdürme yaklaşımı
- Merkez ile ilişki düzeyi
- Çocuk okutma çabası
- Köy birliği, kooperatif var mı?

Raporda da belirtildiği gibi, başka bilim dallarının konusu olan bu madde başlıkları mimariyi anlamaya yönelik olarak, genel gözlem ve köy halkıyla görüşmelere dayalı olarak değerlendirilir. Buradaki en önemli veri de, kuşkusuz köyün devamlılığının değerlendirilebilmesi açısından köydeki üretkenliğin devam edip etmediğinin anlaşılmasıdır.

Gözlem ve değerlendirme: Yerleşmenin mimari ve sosyal özgünlüğünü koruma durumunun ve potansiyelinin değerlendirilerek, olası tehlikelerin belirtilmesi.

Özellikle özgünlüğünü halen koruyan yerleşmelerin, yakın gelecekte bunu devam ettirebilme olasılıklarının değerlendirilip, tehlikeli durumların ve korunması gerekli verilerin öneminin belirtilmesi, kapsamlı belgeleme ve koruma amaçlı çalışmaların başlatılmasına olanak sağlanması açısından yararlı olacaktır.

5. Arşiv bilgileri

Bu bölümde alan çalışmasını yapan ekip ve arşiv ile ilgili bilgiler girilir.

Hazırlayan: Bu kısma alan çalışmasını yapan ekip yazılır.

Arşiv: Alan çalışmasına ait fişlerde yer alan ve/veya referans verilen tüm görsel malzeme (arazide çekilmiş olan fotoğraflar ve yapılan çizimler) sayısal ortamda saklanacak ve referans bilgileri ile birlikte rehber kitaba eklenecektir.

Fotoğraf/çizim bilgileri: Alan taramasında çekilmiş olan dijital fotoğraf ve yapılan çizimlerin arşiv sistemindeki numaraları belirtilecektir.

İlgili yayın: Bu kısımda, yerleşmenin konu alındığı ya da içinde yer aldığı kaynakça yazılmalıdır.

İlgili yapı envanteri: Bu sütunda bu yerleşmede yapı fişi hazırlanmış olan yapıların, söz konusu fişlerine ulaşmak için gerekli olan envanter numaraları sıralanır.

Tarih: Alanda envanter fişinin hazırlandığı tarih gün, ay ve yıl olarak yazılır.

EK 1 .Yerleşimi tanımlayan çizim ve fotoğraflar:

Vaziyet planı krokisi: Bu kısma (eğer bulunabiliyorsa) yerleşimin büyüklüğüne bağlı olarak 1/2000 veya 1/1000 ölçekli vaziyet planı yerleştirilecektir. Yerleşim planına ulaşamaması durumunda, yerleşimin anlatan bir hava fotoğrafı kullanılacaktır. Ayrıca bu bölümde yerleşmenin karakterini yansıtan genel silüet fotoğrafları bulunacaktır. Yerleşimin silüet fotoğrafları farklı yönlerden yüksek noktalara çıkılarak çekilmelidir. Bu fotoğrafların yerleşimin genel karakterini yansıtmasına özen gösterilmelidir.

KIRSAL YERLEŞİM ENVANTERİ

Envanter no:

Coğrafi konum:

Adı:		Yerleşme türü:	
Eski adı:		Alt yerleşme türü:	
İli:		Nüfus:	
İlçesi:		Hane sayısı:	
Köyü:		Yükseklik:	
Özgünlük durumu:		Coğrafi konum:	
Doku türü:		Topoğrafik durum:	
Özgün yapı sistemi:		Ormanla ilişkisi:	
Özgün kat sayısı:		Yerleşme sürekliliği:	
Özgün çatı biçimi:		Demografik süreklilik:	
Plan tipolojisi:		Göç veren bölge:	
Seçkin yapılar:		Göç veren yer:	
Kamusal yapılar:		Mülkiyet durumu:	
Alt yapı:	☐ su ☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon	Özellikli doğa:	
Tarihsel izi:			
Yerel konumu ve genel özellikleri:			
Mimari özgünlük durumu:			
Doku ve plan özellikleri:			
Yapı sistemi özellikleri, malzeme temini ve usta sorunları:			
Su sağlama olanakları:			
Tarihsel iz ve özellikli doğa:			
Geçim kaynakları:			
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:			
Gözlem ve değerlendirme:			
Hazırlayan:		fotoğraf klasörü:	
İlgili yayın:			
İlgili yayın env.:		Çizim no:	Tarih:

KIRSAL YERLEŞİM ENVANTERİ			Envanter no: 38.Y. 04. 05	
			Coğrafi konum: 38°55'52.31"K 35°28'04.51"D	
Adı:	Çevril Orman Köyü	Yerleşme türü:	Köy	
Eski adı:		Alt yerleşme türü:		
İli:	Kayseri	Nüfus:	175 (2000 sayımı)	
İlçesi:	Güneşli (eskiden Kocasınan)	Hane sayısı:		
Köyü:		Yükseklik:	335m	
Özgünlük durumu:	Yerleşim dokusu ve yapı	Coğrafi konum:	Tepe	
Doku türü:	Toplu	Topoğrafik durum:	Yamaç / sonradan baraj gölü kıyası	
Özgün yapı sistemi:	Yığma / Taş / hatılsız	Ormanla ilişkisi:		
Özgün kat sayısı	iki	Yerleşme sürekliliği:	köy nakledilmiş	
Özgün çatı biçimi:	toprak dam	Demografik süreklilik:	köy terkedilmiş	
Plan tipolojisi:	Avlulu evler	Göç veren bölge:		
Seçkin yapılar:		Göç veren yer		
Kamusal yapılar:	cami, okul	Mülkiyet durumu:	kamusallaştırılmış	
Alt yapı:	☐ su ☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon	Özellikli doğa:	kayalık yamaç	
Tarihsel izi:				
Yerel konumu ve genel özellikleri:	Köy yerleşim merkezlerine uzak, köyler arasında coğrafi engeller (tepe vb) var.			
Mimari özgünlük durumu:	Köy alanı Yamula Barajının etki alanında olduğundan kamulaştırılarak nakledilmiştir. Parsellenen devlet arazileri halka dağıtılmış ve köy yeni yerine taşınmıştır. Yeni kurulan yerleşim alanı eski yerleşim alanından mimari izler taşımamaktadır. Terkedilen köy genel yerleşiminin özgün yapısını korumaktadır. Ancak baraj sularının etkisi ile köyün bugünkü kıyı bölgesi bozulmaya uğramış, evler sahipleri tarafından sökülerek (taş, ahşap ve metal malzemeleri için) harab edilmiştir.			
Doku ve plan özellikleri:	Köyün planı, dar sokaklar, ara geçitlerin birbirine bağladığı avlulu evlerin oluşturduğu organik bir karakter yansıtmaktadır. Köyün girişinden aşağı mahallede yer alan camiye dek uzanan yol eğime paralel ana cadde niteliğindedir. Bu yol üzerindeki yapıların karakteri, yapıların birbirleri ile ilişkileri yerleşimin kırsal karakterden çok kentsel izler taşıdığını düşündürmektedir.			
Yapı sistemi özellikleri, malzeme temini ve usta sorunları:	Evlerin büyük bölümü ardışık olarak tekrar eden kemer taşıyıcılı (Tol) ahır mekanları üzerine oturmaktadır. Yığma taş duvarlı yapıların döşemeleri ardıç gövdeleri ile geçilmiştir. Çatı örtüsü ardıç kırışlar üzerine oturtulan toprak damdır.			
Su sağlama olanakları:	Evlerin avlusundan genellikle kuyulardan sağlanmakta ve aşağıda yer alan yeni caminin önünde bir tatlı su kaynağı çeşmesi bulunmaktadır.			
Tarihsel iz ve özellikli doğa:				
Geçim kaynakları:	Tarım ve hayvancılık.			
Sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri:	Kamulaştırılmış.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yerleşim dokusu, sokak karakteri, ev tipleri özgün olan köy terkedildikten sonra kısa sürede çok harap duruma gelmiştir.			
Hazırlayan:	NEZİH R. AYSEL	fotoğraf klasörü:	KS/ çvrl.	
İlgili yayın:				
İlgili yayın env.:		Çizim no:		Tarih:EYLÜL 2008

harita/ plan/ hava fotoğrafi

ÇEVROL

siluet/ fotoğraflar

Yapı Fişinin İçeriği

Kırsal yapıları belgelemek için düzenlenen bilgi fişi beş temel bölümden oluşmaktadır.

1. Envanter türü ve numarası.

Bu bölümde envanter çalışmasının konusu (kırsal mimarlık) ile fişin türü (yapı), fişin sol üst tarafında sabit yazı olarak bulunur. Fişin sağ üst tarafta da belgelenen kültür varlığına verilen envanter numarası ile coğrafi konum bilgileri verilir.

Envanter no: Envanteri hazırlanan yapının envanter numarasının nasıl belirlendiği yukarıda, yerleşme fişi açıklamalarında belirtilmiştir.

Coğrafi konum: Yapının ana giriş kapısı önünde GPS aleti enlem ve boylam dereceleri saniyeden sonra 3 haneli olacak şekilde okunacaktır.

2. Yerleşme ile ilgili idari bilgiler

Yerleşme adı: Yapının yer aldığı kırsal yerleşme belde/köy/mezra niteliği de belirtilerek yazılır.

Yapı adı: Belgelenen yapının bilinen adı ya da kime ait olduğu öğrenilebiliyorsa, belirtilecektir.

İli: Yapının yer aldığı kırsal yerleşmenin bağlı bulunduğu il yazılır.

İlçesi: Yapının yer aldığı yerleşmenin bağlı bulunduğu ilçe yazılır.

3. Yapı Mimarisinin Genel Değerlendirmesi

Bu bölümde yapının, mimarisi ile ilgili genel değerlendirmeler, ilgili sütundaki seçenekler içinden seçilerek belirtilir. Bu bölümde amaç, yapının temel mimari özelliklerinin ana hatlarıyla, ayrıntıya girilmeden verilmesidir. Bu ana hatlara uymayan farklılıklar ya da açıklanmasının yararlı olacağı düşünülen ayrıntılar ise, 4. bölümde kapsamlı olarak açıklanır.

Yapı türü: Envanteri yapılan yapının türü belirtilir.

Köy evi / ambar / ahır / çiftlik / mağara mekanı / seçkin konut / muhtarlık / dükkan / kahvehane / fırın / dini yapı (türü ile belirtilecektir) / idari yapı (türü ile belirtilecektir)

Yapım tarihi: Kitabesi olan cami, çeşme vb. gibi yapım tarihi tam olarak bilinen anıtların yapım tarihi bu sütunda belirtilir.

Sağlamlık durumu: Yapının belgelendiği sıradaki stabilitesi, statik açıdan sağlamlık durumu belirtilir.

İyi / orta / kötü / yıkık

Kullanım durumu: Günümüzde yapının işlevini sürdürüp sürdürmediği belirtilir.

özgün işlevini sürdürüyor / işlevi değişmiş / kullanılmıyor

Altyapı: Yapının su/kanalizasyon/elektrik/telefon gibi altyapı hizmetlerinin olup olmadığı var/yok yöntemi ile işaretlenir ve ısıtma sistemi olarak ne kullanıldığı belirtilir.

Ocak / tandır / soba / kalorifer

Taşıyıcı sistem: Yapının taşıyıcı sistemi belirtilir (yerleşme fişinde açıklanmıştır). Açıklanması gereken özel ayrıntılar var ise, bunlar fişin 4. bölümünde yer alan yapım sistemi ve malzeme bölümünde açıklanır.

Örtü türü: Yapının örtü türü belirtilir.

Çatı (beşik çatı, kırma çatı) / düz dam / bindirme (kubbe, kesik kubbe, tonoz) / kubbe / tonoz

Örtü malzemesi: Yapının örtü malzemesi belirtilir.

Yerli kiremit / marsilya kiremiti / toprak / tuğla / kerpiç / taş / beton / eternit

Plan tipi: (Yerleşme fişinde açıklanmıştır)

Kat sayısı: Yapının kat adeti belirtilir ve bodrumu ya da üst kattan çıkma yapan bir çatı odası var ise, o seçilir.

4. Yapının tanımlanması

Bu bölümde daha önceki bölümlerde kısa seçeneklerle belirtilen yapı ve yapım tekniğine ilişkin bilgiler kapsamlı olarak açıklanacaktır.

Genel tanım: Yapının yerleşme içindeki yeri ve ayrıcalıklı bir konumu var ise belirtilir.

- Yapı bir köy içi yapı topluluğunun parçası ise, vaziyet planı bazında yapıların bir ara ya gelişi, işlevleri de belirtilerek açıklanır.
- Yapının plan özellikleri açıklanır.
- Yöreye özgü işlevleri olan yapılar, yerel terminoloji de verilerek açıklanır.

Yapım tekniği ve malzeme özellikleri: 3. bölümde seçme sistemiyle belirtilen yapım tekniği ve malzeme özelliklerinin, yapı özelinde ayrıntılı değerlendirilmesi ve genele uymayan farklılıklar var ise, burada ayrıca belirtilmelidir.

Bezeme: Yapıda gözlenen iç ve dış bezeme özellikleri kısaca açıklanacaktır.

Devşirme malzeme: Yapıda devşirme malzeme kullanıldığı tespit edilirse, malzemenin niteliği, dönemi, kaynağı ve yapıda nasıl kullanıldığı belirtilmelidir.

Özgünlük ve sağlamlık durumu: Yapının özgün niteliğini ne ölçüde

koruduğu, bozulma varsa ise bunun türü, gözlemlenebiliyorsa nedeni ve yapıyı ne ölçüde etkilediği açıklanmalıdır.

Gözlem ve değerlendirme: Yapının özgünlüğünü koruma durumu ve belgeleme aşamasındaki potansiyelinin değerlendirilerek, olası tehlikelerin belirtilmesi.

Özellikle özgünlüğünü halen koruyan bir yapının, yakın gelecekte bunu devam ettirebilme olasılıklarının değerlendirilip, tehlikeli durumların ve korunması gerekli "verilerin" öneminin belirtilmesi, kapsamlı belgeleme ve koruma amaçlı çalışmaların başlatılmasına olanak sağlanması açısından yararlı olacaktır.

5. Arşiv bilgileri

Bu bölüm yerleşme fişinin arşiv bölümüyle aynı olduğu için, bu başlıkla ilgili gerekli bilgi, yerleşme fişi açıklamalarında verilmiştir.

EK 1 .Yapım sistemi özellikleri detay fişi

Yapı sistemi özellikleri, malzeme temini: Burada yapı sistemine ilişkin yerel özellikler / bilgiler ile eğer öğrenilebiliyorsa yapı malzemelerinin nereden ve nasıl temin edildikleri belirtilecektir.

Yapı sisteminin detaylandırılması: Daha önce envanterin 3. bölümünde yapının mimarisinin belirlenmesine yönelik olarak verilen genel tanımlayıcı bilgilere ek olarak bu bölümde ;

Yapının kat adedi / kat yükseklikleri / duvar tipi (malzemesi) / hatıllı ise malzemesi / çıkma var ise malzemesi ve ölçüsü / kat döşemeleri malzemesi, açıklık ölçüleri / zemin ve ara kat döşeme kaplamaları / çatı biçimi, kontrüksiyonu, malzemesi / çörtten (var ise adedi) / ana yapıda boşluk ölçüleri (pencere ve kapı) ve lento tipleri / merdiven (var ise taşınma sistemi ve ölçüleri)

bilgilerine yer verilecektir.

EK2.Yapıyı tanımlayan çizim ve fotoğraflar:

Plan krokisi ve tipik kesiti: Bu kısma yapının yerinde alınmış ölçekli bir krokisi ya da alınmış rölövenin daha sonra yapılan bir çizimi, mekânsal özellikleri anlatmak amacıyla yerleştirilecektir. Çizimde rölöve çizim tekniği kurallarına uyulacak, girilemeyen bölümlere "girilemedi" ibaresi konulacaktır.

Fotoğraflar: Bilgi fişinin 5. Bölümünde verilen arşiv fotoğrafları bilgisi dışında, her yapı için envanter fişine ek olarak yapıyı anlatan tercihen her cepheden çekilmiş fotoğraflar bilgi fişine yerleştirilecektir.

KIRSAL YAPI ENVANTERİ			Envanter no:	
			Coğrafi konum:	
Yerleşme adı:		İli:		
Yapı adı:		İlçesi:		
Taşıyıcı sistemi:		Yapı türü:		
Örtü türü:		Yapım tarihi:		
Örtü malzemesi:		Sağlamlık durumu:		
Plan tipi:		Kullanım durumu:		
Kat sayısı:	☐ bodrum ☐ çatı odası		su:	ısınma:
			☐ kanalizasyon ☐ elektrik ☐ telefon	
Genel tanım:				
Yapım tekniği ve malzeme:				
Bezeme:				
Devşirme malzeme:				
Özgünlük ve sağlamlık durumu:				
Gözlem ve değerlendirme:				
Hazırlayan:		Fotoğraf klasörü:		
İlgili yayın:				
İlgili yayın env.:		Çizim no:		Tarih:

KIRSAL YAPIM SİSTEMİ ENVANTERİ

Envanter no:

Coğrafi konum:

Sistemi	Malzeme	Yapım Tekniği	Yapı Destek Sistemi		Bitiş Detayı		
Oyma		☐ Tüf oyma					
Yığma	Toprak	☐ düz örgü	☐ Hatıllı	☐ Hatılsız	☐ Sıvalı	☒ Sıvasız	
		☐ kenet örgü	☐ taş ☐ ahşap ☐ b.arme				
	Taş	☐ Kuru	☐ Hatıllı	☒ Hatılsız			
		☐ Moloz	☐ taş ☐ ahşap ☐ betonarme				
		☐ Sel					
		☐ Mozaik					
		☐ Kaba yonu					
☐ İnce yonu							
Ahşap							
İskelet	Ahşap	☐ Kerpiç dolgu	☐ çapraz destekli	☐ desteksiz	☐ Kaplamalı ☐ sıvalı	☐ Kaplamasız	
		☐ Taş dolgulu					
		☐ Tuğla dolgulu					
Yapı kat adedi:				Kat yükseklikleri:		Bodrum	Zemin
						1. Kat	2.Kat
Konsol türü:	☐ ahşap	☐ taş	☐ metal	Konsol mesafesi ve açısı:			
Zemine oturan döşeme tipi:	☐ sal taşı kaplamalı		☐ ahşap kaplamalı	Ara kat döşeme tipi:	☐ döşeme kapl. sal taşı + tavan kapl. ahşap	☐ döşeme kapl. sal taşı + tavan kapl. Kevek taşı	☐ döşeme kapl. ahşap + tavan kapl. ahşap
Döşeme giriş kesiti ve açıklığı:							
Çatı biçimi:	☐ düz dam	☐ kırma	☐ beşik	Çatı kaplama malzemesi:		☐ toprak	☐ taş
	☐ tonoz	☐ kubbe				☐ ahşap	☐ pişmiş toprak (kiremit)
Çatı konstrüksiyonu:	☐ ahşap	☐ metal	☐ b.arme	Çörtlen adedi ve aralığı:			
Pencere boyutları :			Lento türü:		☐ ahşap lento	☐ taş lento	
Kapı boyutları, kanat adedi:					☐ taş kemer	☐ b.arme lento	
Merdiven taşınma şekli:	☐ iki mesnetli	☐ ankastre	Merdiven kol genişliği, rıht adedi ve genişliği:				
Hazırlayan:			Fotoğraf klasörü:				
İlgili yayın:							
İlgili yayın env.:			Çizim no:		Tarih:		

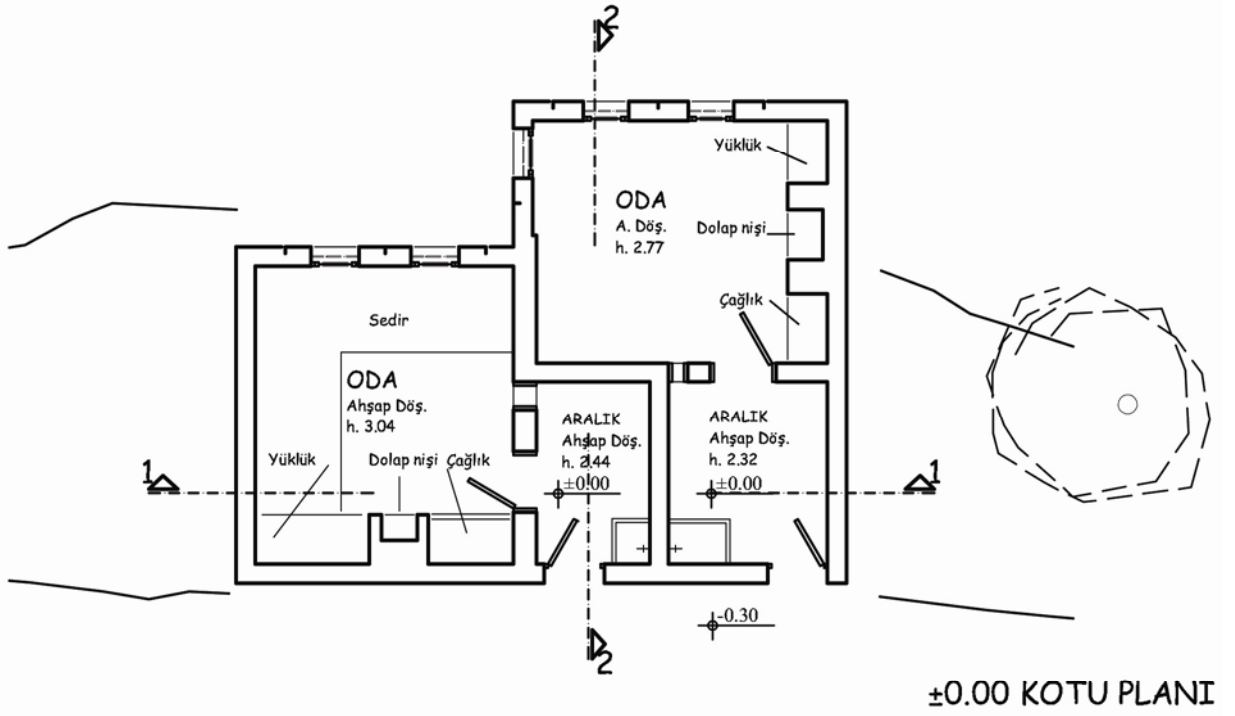
KIRSAL YAPI ENVANTERİ			Envanter no: 38.B.07.05	
			Coğrafi konum: 38°55'44.80"K 35°24'47.09"D	
Yerleşme adı:	TAŞHAN KÖYÜ	İli:	KAYSERİ	
Yapı adı:		İlçesi:	Kocasinan	
Taşıyıcı sistemi:	yığıma/ kaba yonu taş duvarX kesme taş duvar	Yapı türü:	sıradan konut	
Örtü türü:		Yapım tarihi:	cumhuriyet sonrası	
Örtü malzemesi:		Sağlamlık durumu:	kötü	
Plan tipi:		Kullanım durumu:	kullanılmıyor	
Kat sayısı:	iki katlı	Altyapı:	su:	ısınma:
	☒ bodrum ☐ çatı odası		☐ kanalizasyon	☐ elektrik ☐ telefon
Genel tanım:	Yapı dağınık bir yerleşimde ve eğimli bir arazide bulunmaktadır. Eğimden dolayı alt katın ön tarafı açık, arka tarafı toprak altındadır. Konutun toprak üstü kotunda eş büyüklüklerde iki odası vardır. Bu odalara girişler, toprağa oturan tarafındaki aralıklardandır. Bu aralıklarda çağlık adı verilen yıkanma nişleri bulunmaktadır. İki aralığında sokaktan, bağımsız girişleri vardır. Odalarda pencere boşlukları ön cephededir. Yan ve arka duvarlarında yükler ve nişler vardır. Alt kattaki ahırların girişleri ön taraftandır. Büyüklükleri birbirinden farklıdır.			
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapıda üst katın ön cephelerinde kesme taş, diğer duvarlarda kaba yonu taş kullanılmıştır. Hatıl kullanılmamıştır. Duvarların iç yüzeyleri sıvalıdır. Pencere sövesizdir. Çatı toprak dam çatıdır. Ahşap kirişlerin üzerine ahşap kaplamaların konulması ve onun üzerine de toprak örtülmesi ile oluşturulmuştur.			
Bezeme:				
Devşirme malzeme:				
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Büyük odanın çatı örtüsü çökmüştür. Doğramaların hepsi sökülüştür. Yapı kullanılmadığından dolayı ve baraj gölü su seviyesindeki yükselme nedeni ile yapı hasar görmüştür.			
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı günümüzde kullanılmamaktadır. Baraj gölü su seviyesinin yükselmesinden dolayı su altında kalacağı ön görülmektedir.			
Hazırlayan:	NEZİH AYSEL-DUYGU KOLBAY	Fotoğraf klasörü:	KS/ tşhn	
İlgili yayın:				
İlgili yayın env.:		Çizim no:		Tarih: EYLÜL 2008

KIRSAL YAPIM SİSTEMİ ENVANTERİ

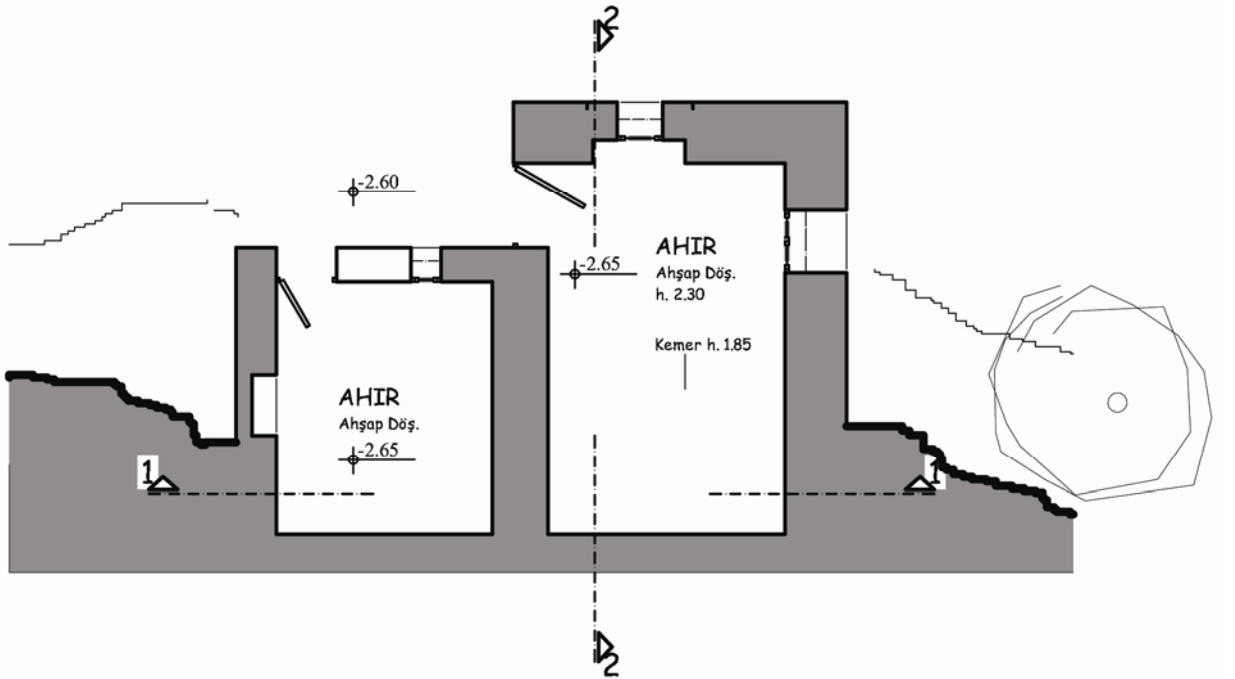
Envanter no: 38.B.07.05

Coğrafi konum: 38°55'44.80"K 35°24'47.09"D

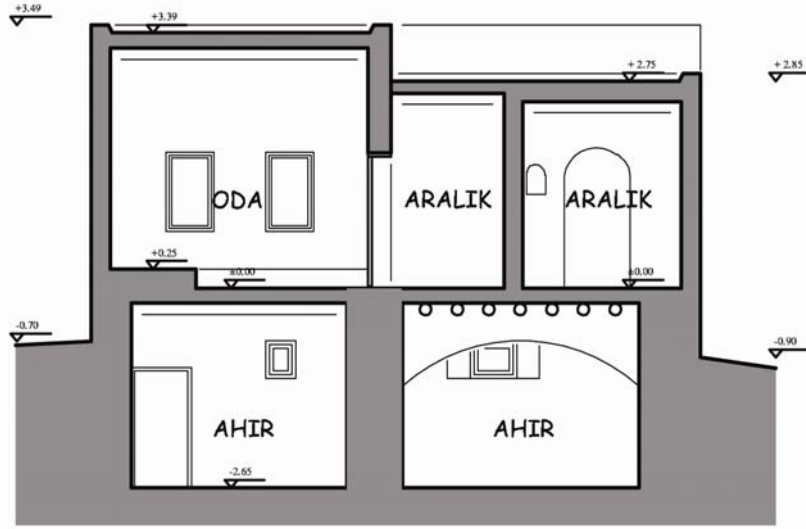
Sistemi	Malzeme	Yapım Tekniği	Yapı Destek Sistemi		Bitiş Detayı		
Oyma		☐ Tüf oyma					
Yığma	Toprak	☐ düz örgü	☐ Hatıllı	☐ Hatılsız	☐ Sıvalı	☒ Sıvasız	
		☐ kenet örgü	☐ taş ☐ ahşap ☐ b.arme				
	Taş	☐ Kuru	☐ Hatıllı	☒ Hatılsız			
		☐ Moloz	☐ taş ☐ ahşap ☐ betonarme				
		☐ Sel					
		☐ Mozaik					
	☒ Kaba yonu						
	☒ İnce yonu						
	☐ Kesme						
İskelet	Ahşap	☐ Kerpiç dolgu	☐ çapraz destekli	☐ desteksiz	☐ Kaplamalı ☐ sıvalı	☐ Kaplamasız	
		☐ Taş dolgulu					
		☐ Tuğla dolgulu					
Yapı kat adedi:	2		Kat yükseklikleri:		Bodrum 2.65m	Zemin 2.14 m	
					1. Kat	2.Kat	
Konsol türü:	☐ ahşap	☐ taş	☐ metal	Konsol mesafesi ve açısı:			
Zemine oturan döşeme tipi:	☒ sal taşı kaplamalı		☐ ahşap kaplamalı	Ara kat döşeme tipi:	☐ döşeme kapl. sal taşı + tavan kapl. ahşap	☒ döşeme kapl. sal taşı + tavan kapl. Kevek taşı	☐ döşeme kapl. ahşap + tavan kapl. ahşap
Döşeme giriş kesiti ve açıklığı:	Ø 20, 25cm aralık, 314cm açıklık						
Çatı biçimi:	☒ düz dam	☐ kırma	☐ beşik	Çatı kaplama malzemesi:		☒ toprak	☐ taş
	☐ tonoz	☐ kubbe				☐ ahşap	☐ pişmiş toprak (kiremit)
Çatı konstrüksiyonu:	☒ ahşap	☐ metal	☐ b.arme	Çörtlen adedi ve aralığı:		2	
Pencere boyutları :	65/ 105			Lento türü:	☐ ahşap lento	☒ taş lento	
Kapı boyutları, kanat adedi:	80/ 200				☐ taş kemer	☐ b.arme lento	
Merdiven taşınma şekli:	☐ iki mesnetli		☐ ankastre	Merdiven kol genişliği, rıht adedi ve genişliği:			
Hazırlayan:	NEZİH AYSEL- DUYGU KOLBAY			Fotoğraf klasörü:	KS/ tşhn		
İlgili yayın:							
İlgili yayın env.:				Çizim no:	Tarih: EYLÜL 2008		

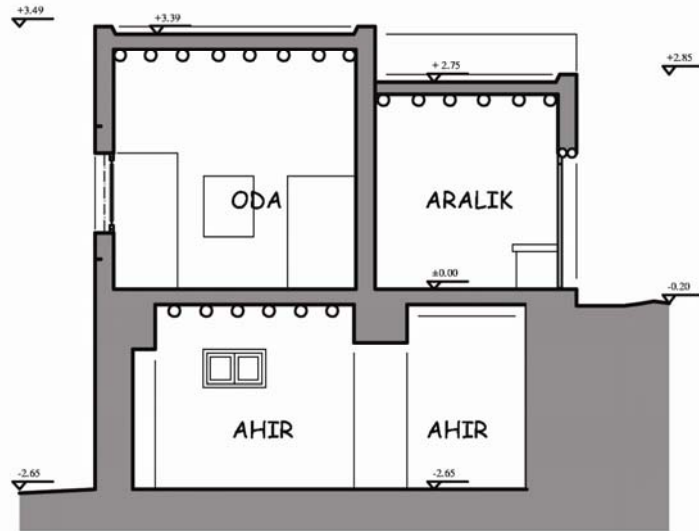
±0.00 KOTU PLANI

-2.60 KOTU PLANI

1-1 KESİTİ

0 2m

2-2 KESİTİ

C. RAPOR YAZIM REHBERİ [*]

1. AMAÇ ve KAPSAM

Kırsal Alanda Yöresel Mimari Özellikler Rehberi; Bakanlıkça yürütülen çalışmalarda, Kırsal alanda Gerçekleştirilmesi Planlanan inşaat çalışmalarında yönlendirmek denetlemek amacı ile, Çevrenin, Sosyo-Kültürel ve Sosyo-Ekonomik verilerin zaman içinde oluşturduğu Yöresel mimari özelliklerin sürdürülebilmesi için İl rehberlerinin yazımı ve basımında yönlendirici ve öğretici olmak üzere yöresel rehberlerin yazımına yönelik standartları, ilke ve kuralları belirlemek ve bütünlüğü sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

2. TANIMLAR

Bakanlık: Bayındırlık Bakanlığını,

Genel Müdürlük: Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğünü,

Başkanlık: Kırsal Alanlar Daire Başkanlığını,

İdare: İl Özel İdaresi,

KAYMÖ: Kırsal Alanda Yöresel Mimari Özellikler,

Rehber Genel Formatı: Gerçekleştirilmesi planlanan İl Rehberlerinde yer alan Çevrenin, Sosyo-Kültürel ve Sosyo-Ekonomik verilerin oluşturduğu Geleneksel Mimari Kültür varlıklarının özelliklerinin belirlenmesi için üniversitelerce yapılacak alan çalışmalarında cevapları aranacak konu başlıklarını, verilerin değerlendirilmesini, bunun sonucunda öngörülen önlemleri içeren, yapılacak projeyi genel boyutları ile tanıtan il rehberinin hazırlanması sırasında esas alınacak genel formatı,

İl Rehberi: Kırsal alanda gerçekleştirilmesi planlanan inşaat çalışmalarını yönlendirmek, denetlemek amacı ile, çevrenin, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik verilerinin zaman içinde oluşturduğu yöresel mimari özelliklerin sürdürülebilmesi için hazırlanacak olan projelerin, yapılacak inşaatların, uyması gereken kuralların genel formatı,

Kırsal Alan Mimari Projeleri Genel Formatı: Kırsal alanda gerçekleştirilmesi planlanan Kamusal veya özel inşaat çalışmalarında, hazırlanan yöresel Kırsal Mimari özellikler genel formatında belirtilen ana başlıklar altında dikkate alınması gereken konuları tanımlayan formatı,

Yöresel Tipoloji: Bir yörede kırsal alanda çevrenin, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik verilerinin zaman içinde oluşturduğu Yöresel mimari özelliklerin, plan tiplerinin ortak özelliklerinden yola çıkılarak yapılan sınıflamaları,

Tip plan: Tipoloji çalışmaları sonucu elde edilen, gelenekselleşmiş plan tiplerinin karakteristik özelliklerinin ve mimari kimliğinin korunarak, Yapı statüğü, Yapı Fiziği ve Yapı Biyolojisi açısından geliştirilmesi, güncellenmesi sonucu elde edilen plan tiplerini,

[*] Rapor yazım rehberinin hazırlanmasında, ÇED raporu yazım kılavuzu kaynak alınmıştır.

Proje Tanıtım Dosyası:

- a) Rehberlerde belirlenen esaslara göre hazırlanmış geleneksel Yöresel Mimari Karakterler, Rölöveler,
- b) Rehberlerde belirlenen esaslara göre hazırlanmış geleneksel Yöresel Mimari Kimliğe uygun, geliştirilmiş, iyileştirilmiş projeler.

İl Yöresel Mimari Özellikler, Sorunları ve Öncelikleri Envanteri: İle ait Yöresel Mimari Özelliklerin, sorunların ve önceliklerin tespit edilerek çözüm yollarının önerildiği, sorunların çözülmemeye sebeplerinin de ortaya konduğu ve rehber formatı doğrultusunda İl Özel idaresi tarafından hazırlanan raporu,

Yöresel Mimari Özellikler Durum Değerlendirme Raporu: İl Çevre Durum Raporunda Belirtilen hususlar etkisinde biçimlenen Yöresel Mimari Özelliklerin Değerlendirmesi amacıyla hazırlanacak raporu,

İl Çevre Durum Raporu: İle ait çevre değerlerinin hali hazır durumu, nicelik ve niteliklerinin tespit edilmesi için il çevre durum rehberi doğrultusunda ilgili kurumlardan bilgi, belge ve her türlü verilerin toplanması ve sınıflandırılması amacıyla hazırlanan raporu,

Rapor Compact Diski (CD veya DVD): Bakanlığa sunulan dökümanların elektronik ortama (*.pdf veya *.doc formatında) aktarılarak, bu dökümanlara kitap halinde ulaşılmasını sağlayan, rapora ait tüm verilerin e-kitap sistemine uygun olarak kaydedildiği yazılabilir veri diskini tanımlamaktadır.

3. GENEL ŞEKİL VE YAZIM PLANI

3.1. Kağıt Boyu

Raporlar, 21x26 cm ölçülerinde beyaz kağıda veya uygun geri dönüşümlü kağıtlara yazılmalıdır. Rapor ciltlenip kesildikten sonra asgari 20.5x25.5cm ebadında kalmalıdır.

3.2. Yazı Karakteri

Raporlar, bilgisayar ile kâğıdın yalnızca bir yüzüne yazılmalıdır. Gerekli durumlarda kâğıdın her iki yüzü de kullanılabilir. Raporun tümünde kullanılacak font karakteri ve boyutu tercihan "Century Gothic, 9 pt" olmalıdır. Ancak Arial, Times New Roman fontları da 10 punto büyüklüğünde kullanılabilir. Yazıda nokta ve virgülden sonra bir karakter boşluk bırakılmalıdır.

Şekil altı ve tablo başlığı yazıları Century Gothic için 7,5 pt, Arial için 8 pt ve Times New Roman karakteri için 9 pt ile koyu olarak yazılmalı, açıklamalar için bir alt satırda aynı font karakteri ve boyutu açık olarak yazılmalıdır.

Geniş ve uzun tabloların tek sayfaya sığdırılabilmesi amacıyla yalnız ilgili tablo ve şekillerde büyütme-küçültme yapılabilir.

3.3. Sayfa Düzeni

Yazı alanının belirlenmesinde, sayfanın iç tarafı cilt payı dâhil 7,5 cm üst ve alt boşluk 2,5 cm ve dış tarafı ise 2 cm boşluk bırakılacak biçimde ayarlanmalıdır. Sayfa no alttan 1,5 cm, sayfa dış kenarından ise 2 cm içerde yazılmalıdır.

2.5 cm **0.5 cm** **İÇ**

11.5 cm **5 cm** **2 cm**

METİN ALANI

RESİM DİPNOT ALANI

26 cm **yükseklik**

DİŞ

2 cm

2.5 cm

21 cm **genişlik**

3.1.1.1 Açık Alanlar (Hayat, Avlu)

Genellikle evler tek bir ana içinde bir alerin yapıyaacağı biçimde inşa edilmiştir. Ev çevresi ile bir bütündür. Eve hizmet eden servis mekânları evi çevreleyen bahçe duvarları içinde ve evin altında yer alır. Evin iç yapısının devam olan açık alanlar özellikle İslamiyetle mahremiyetin etkisi ile içe dönük olarak planlanmıştır.

İçinde genellikle meyve ağaçları ve süs ağaçları ile çiçeklik, sebzeliklere ayrılmış bölümleri bulunan, her evin kendine ait alan yani kendi mahremiyeti içinde kalan, güvenli, sığınımın tapak tabii veya suni taş kaplı, özel açık alan. Yazın sıcak geçen bölgelerde (özellikle İç ve Güney Doğu Anadolu), etrafında oturlan ve ortamı serinleten; havuz, fiske, suluk, kuyu... vb. su elemanları, gölge sağlayan çardaklar, kamelyelerle donatılmış geniş bahçe veya avlu.

Bahçe veya avlu, evin mahremiyetini dış (yabancı) gözlerden korumak amacıyla, insan boyundan daha yüksek, kalın, içinde sadece giriş kapısından başka boşluk bulunmayan, tahta, taş, tuğla, kerpiç gibi malzemelerden yapılmış, sağır, masif, duvarla çevrilidir. (Resim 3.02)

3.1.1.2 Yaşama Alanları

Oda

Türk evi oda üzerine kurulmuştur. Ev odaların bir sofa çevresinde organize edilmesi ile oluşur. Oda temel birimdir ve göbebe köhürde çadır mekânından türemiştir.

161

Sayfa altında sayfa numarası haricinde herhangi bir açıklamaya yer verilmemeli, sayfanın üst kısmında ise gerekli durumlarda sadece rapor adı ve proje sahibinin adı yer almalıdır.

Rapor baştan sona numaralandırılmalıdır. Raporu hazırlayan kurum / firma ile ilgili bilgiler sadece kapak ve iç kapakta yer almalı, her sayfada belirtilmemelidir.

3.4. Satır Başı ve Satır Aralığı

Paragraf başlangıçları, bir önceki paragraftan sonra 6 nk, başlıktan sonra ise 12 nk aralık bırakılarak metin ile aynı hizada tutulmalıdır. Satır araları değeri 1,2 nk boşluk olarak ayarlanmalıdır. Tüm raporda bırakılan satır aralıkları aynı olmalı ve raporun biçimsel bütünlüğü korunmalıdır. Paragraflar iki yana yaslı olarak ayarlanmalıdır.

3.5. Anlatım

Raporun yazımında mümkün olduğu kadar sade ve akıcı bir dil kullanılmasına özen gösterilmelidir. Rapor formatında yer alan ana ve alt

konu başlıkları ile ilgili hususlara gerekli cevapların verilmiş olmasına özen gösterilmelidir. Yabancı kökenli kelimeler orijinal yazım şekli ile verilmeli, Türkçe manası da parantez içerisinde verilmelidir.

3.6. Sayfa Numaralanması

Sayfa numaraları, Sayfa no alttan 1,5 cm, sayfa dış kenarından ise 2 cm içeride yazılmalıdır. Kapak, iç kapak ve onay sayfası hariç bütün sayfalara numara verilmelidir. Önsöz ve içindekiler bölümleri Romen rakamları ile (I, II, III gibi), rapora ait metinler ve ekleri ise (1,2,3,4,5) şeklinde baştan sona numaralanmalıdır. Sayfa numaralarının yanında parantez veya çizgi gibi işaretler kullanılmamalıdır. Font karakteri ve boyutu tercihan "Century Gothic, 9 pt" olmalıdır. Ancak Arial, Times New Roman fontları da 10 punto büyüklüğünde kullanılabilir. İstenildiği takdirde, sayfalarda raporun kaç sayfadan ibaret ve kaçınıcı sayfa olduğunu belirlemek için numaralandırma işlemi de yapılabilir.

3.7. Bölüm ve Alt Bölümler

Raporda, bölüm ve alt bölümlerin belirlenmesinde gereksiz ayrıntıya inilmemeli ve birbirine göre öncelik ve sonralık ilişkilerine dikkat edilmelidir. Ana bölüm başlıkları büyük harf ile alt bölüm başlıkları ise her kelimenin ilk harfi büyük diğerleri küçük harf ile yazılmalıdır. Başlıklarda bold karakter kullanılmalıdır.

3.8. Atıflar

Kaynaklarda yer alan her literatüre metin içerisinde atıf yapılmış olmalıdır. Aynı tarih ve aynı yazara ait kaynaktan raporda yararlanılması durumunda, tarih sonrasında a, b ya da 1, 2 eklemeleri yapılarak hangisinin söz konusu kaynak olduğunun anlaşılması sağlanmalıdır.

Kaynaklara; (Şengül, 1991, s.no), (Kantarıcı, 1991/1, s.no), (Kantarıcı 1991/2, s.no), (DPT, 1998)

Eklere ise (bkz. Ek.1) gibi atıflar yapılmalıdır.

3.9. Kısaltmalar ve Simgeler

Raporda standart kısaltmalar dışındaki kısaltmalara gerek duyulduğunda, kısaltma veya simgenin ilk geçtiği yerde ifadenin önce normal yazılışı, sonra parantez içerisinde kısaltılmış şekli yer almalıdır. Bu tür kısaltmalar veya simgeler çok fazla ise bunlar ayrı bir sayfada kısaltmalar ve/veya simgeler başlığı altında alfabetik sıra ile verilmeli, raporun giriş kısmından önce yer almalı ve Romen rakamı ile numaralandırılmalıdır.

3.10. Dipnotlar

Raporun herhangi bir sayfasında metin içerisinde yazılması halinde konuyu dağıtıcı ve okumada sürekliliği engelleyici nitelikteki çok kısa ve öz açıklamalar bir kaç satır halinde aynı sayfanın yanında bırakılan boşlukta

ilgili olduğu metne paralel olarak yer almalıdır. Dipnot metinlerinde ana metin ile aynı font, Century Gothic için 7,5 pt, Arial için 8 pt ve Times New Roman karakteri için 9 pt ile ölçüsünde kullanılmalıdır.

4. TABLO VE ŐEKİLLER

4.1. Tanımlama

Tablo, fotoğraf, grafik, histogram, harita Şeklinde takdim edilen bilgiler için, bütün takdimler "**resim**" olarak tanımlanmalıdır.

Rapor içinde anlatıma yardımcı olacak biçimde hem tablo hem de Őekiller kullanılabilir. Ancak gereksiz tablo ve Şekil kullanımından kaçınılmalıdır.

Őekiller üzerinde yer alacak her türlü çizgi, işaret, sembol, rakam ve yazılar okunaklı olması itibarıyla bilgisayar ortamında yazılmış olmalıdır. Bu tür çizgi, işaret, sembol, rakam ve yazılar çıplak gözle kolayca seçilebilir ve okunabilir büyüklükte olmalıdır. Kullanılan tüm resim, tablo ve Őekiller rapora sayısal ortamda eklenmiş olmalıdır.

4.2. Tablo ve Őekillerin Yerleştirilmesi

Tablo, Şekil ve resimler ile metin arasında 12 nk boşluk bulunmalıdır. Aynı sayfaya iki veya daha fazla tablo, Şekil veya resim yerleŐtirilecek ise, aralarında 6 nk mesafe bulunmalıdır. Yarım sayfadan daha uzun tablo ve Őekiller ayrı bir sayfaya tek olarak yerleŐtirilebilir.

Tablo, Şekil ve resimler rapor metni içerisinde değinildikleri yerde yer almalı ya da bir sonraki sayfada bulunmalıdır. Ancak bunu sağlamak için yazılar tablo ve/veya Şekil aralarına bir iki cümlelik metinler halinde dağıtılmamalı ve sayfalar yarım bırakılmamalıdır. Rapor metni içerisinde katlanmış tablo ve Őekillere yer verilmemelidir. Bir sayfaya sığmayacak büyüklükteki Tablo ve Őekiller "Ek" olarak sunulmalıdır.

Tablo, Şekil, resim açıklamaları hemen altına ya da yanına yazılmalıdır. Şekil, tablo ve resimlerin numaralandırılmasında ilk olarak bölüm numarası referans olarak kullanılmalıdır. Örnek; (*Resim: 3.08* ifadesinde "3" bölüm numarasını, "08" ise resim numarasına işaret etmektedir). Açıklamalar mümkün olduğu kadar kısa ve öz olmalıdır.

5. DIŞ KAPAK

Diş kapak, beyaz karton veya bez cilt olabilir. Ancak onaylanan raporların son halinin arŐivlenebilmesi amacıyla mutlaka kuŐe karton ya da bez cilt olmalıdır. Kapağın içeriği ve sayfa düzeni **EK:1**'de verilmiştir. Raporun kapağı ve başlığı kısa ve öz olmalı, raporun konusunu ve muhtevasını en iyi Şekilde yansıtmalıdır. Proje sahibinin adı, Projenin adı, raporu hazırlayan kuruluş ismi ve raporun sunum tarihi yer almalıdır. Ayrıca raporun sırt kısmına rapor ismi 12-14 punto koyu harflerle yazılı olmalıdır.

Ayrıca baŐlıkta yer alması istenen bilgiler yazılmalı, açıklaması olmamalıdır.

Açıklama gerektiren başlıklar iç kapakta yer verilmelidir.

Dış kapakta, yazım şekillerine engel olmayacak şekilde, projeyi tanıtıcı bir fotoğrafa yer verilebilir. Projenin sahibinin adı ve projeyi hazırlayan kuruluş veya şahısların adı ve soyadı kısaltma kullanılmaksızın Ticari Sicil gazetesinde yer aldığı şekilde koyu harflerle yazılmalıdır.

Kapak yazı karakteri, 16-18 punto büyük harflerle ve 1 satır aralığı ile yazılır. Projenin adı 20-24 punto büyük koyu harflerle sayfa ortalanarak yazılmalıdır.

6. ÖZEL SAYFALAR

6.1. İç Kapak Sayfası (Başlık Sayfası)

İç kapak sayfasının içeriği ve sayfa düzeni, **EK:2** de belirtilen şekildeki gibi olmalıdır. İç kapağın yazı karakteri 14 punto koyu harflerle yazılmalıdır.

İç kapakta ayrıntılı olarak; Proje sahibinin adı, adresi, telefon ve faks numaraları, Projenin adı, dosyayı hazırlayan çalışma grubunun/kuruluşun adı, adresi, telefon ve faks numaraları ve sunum tarihi belirtilmelidir.

Kapak sayfalarına numara verilmez.

6.2. Onama Sayfası

Raporu hazırlayan çalışma grubunun rapordan sorumlu olduğunu belirten ıslak imzalarının bir sayfada toplu olarak bulunduğu kısımdır. Önsözden önce gelmek üzere raporda yer alır.

6.3. İçindekiler Sayfası

İçindekiler sayfası, bütün özel sayfaları, rapor metnindeki bölüm ve alt bölüm başlıklarını, kaynaklar ve ekler, varsa kısaltmalar sayfalarını eksiksiz olarak içermelidir. Her bir başlığın hizasına yer aldığı ilk sayfasının numarası yazılır.

6.4. Önsöz ve Teşekkür Sayfası

Rapor hakkında kısa bir (bir veya en fazla iki sayfa) önsöz yazılabilir. Bu önsöz, içindekiler ve dizinler sayfasından önce yer almalıdır. Ayrıca Teşekkür sayfası konulacaksa önsözden sonra yer almalı ve sayfa numarası Romen rakamı ile numaralandırılmalıdır. Rapor çalışmasına doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunan kişi veya kuruluşlara kısa ve öz bir şekilde teşekkür edilebilir.

6.5. Özet

Önsöz sayfasından sonra gelmek üzere, raporun yaklaşık 200-250 kelimedenden oluşan bir özeti yer almalıdır. Özet bir sayfayı aşmamalı ve

Romen rakamı ile numaralandırılmalıdır. Özette rapor çalışmasının amacı, kullanılan metot ve yöntemler, elde edilen sonuçlar açıkça belirtilmelidir.

6.6. Sonuçlar (Teknik Olmayan Özet)

Sonuçlar, Rapor metni sonunda kaynaklardan hemen önce yer almalıdır. Raporda yapılan açıklamaların teknik olmayan özeti ile birlikte, çalışmanın sonunda elde edilen bilgi ve birikim ışığında uygulamaya ve ileriye yönelik genel bir değerlendirme yapılmalıdır.

7. KAYNAKLAR

Kaynaklar ilgili bölüm sonunda ya da tüm rapor sonunda toplu olarak verilebilir. Rapor sonunda verilen kaynaklar eklerden hemen önce yer almalıdır. Şahsi görüşmeler ve yayınlanmamış çalışmalar kaynaklarda yer almamalıdır. Bu bilgilerin kullanımı gerekli ise metin içerisinde uygun şekilde bahsedilmeli ve sözlü ya da yazılı görüşme olduğu ilgili sayfada dipnot olarak verilmelidir. Kaynakların yazımında uluslararası yazım şekli dikkate alınmalıdır. Metinlerde kullanılmayan herhangi bir yazara ait kitap ya da makaleye kaynaklar bölümünde yer verilmemelidir.

Kitap:

Petruccioli, 2008, **Bellek Yitiminin Ardından**, İstanbul, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

Makale:

Köse, Abdullah. 2005, 'Türkiye'de Geleneksel Kırsal Konut Planlarında Göçebe Türk Kültürü İzleri', Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt VII/2, s.158-191.

Kitap içinde bölüm:

Frangipane, M. (çev. L. Çapan), *Doğu Anadolu'da Kentleşme Modelleri*, **Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme**, Yıldız Sey(ed.) 1996, İstanbul, Tarih Vakfı. s.60-69.

İstenildiği takdirde konu ile ilgili raporda kullanılmayan kaynaklar bilgi amaçlı olarak "Bibliyografya" başlığı altında kaynaklara ek olarak verilebilir.

8.EKLER

Rapor metni içerisinde yer alması mümkün olmayan büyük boyutlu harita, plan, proje ve/veya ek raporlardan oluşan bilgi ve belgeler "EKLER" başlığı altında kaynaklardan sonra ek numaraları belirtilerek yer almalı, kitap içindeki ilgili konuda da atıf yapılmış olmalıdır. Örnek; (Bkz. Ek.1. / Ek.2. gibi atıflarla ilgili ek belirtilmelidir.)

Ekler; çok olmaları, kendi içlerinde bir kitap bütünlüğü taşımaları, boyutsal olarak rehber kitap ve ana raporun ekinde yer alamamaları durumunda, ayrı bir cilt olarak hazırlanabilir. Rapora ait ana kapak örneği dikkate

alınarak hangi raporun eki olduğu ve cilt sayısı da belirtilerek yazılmalıdır.

9. ÖZGEÇMİŞ

Raporu hazırlayanların kısa bir özgeçmişı genel yazım kurallarına uygun olarak bir sayfayı aşmayacak şekilde yazılarak ve eklerden sonra konulabilir.

10. RAPORUN SUNUMU

Hazırlanan Rapor, Yönetmelikte belirtilen süreler içerisinde bir üst yazı ekinde istenen sayıda çoğaltılarak Bakanlığa sunulur. Rapor, aynı zamanda tüm ekleri ile birlikte sayısal ortamda (CD veya DVD), "pdf" veya "doc" formatında, Türkçe karakterlere uyumlu olarak kaydedilmiş olarak teslim edilmelidir.

Son şekli verilen rapor kitap haline getirilmiş olmalıdır. Rapor metni ve ekleri aynı kaynakta (CD veya DVD ortamında) yer almalı, tek dosya ile ulaşılabilir olmalıdır. Eklerin farklı sayfa düzeninde olması halinde (A4, A3 gibi), rapor ana metnini bozmaması için, bütün ekler ikinci ayrı bir "pdf" kitap halinde kaydedilebilir. CD/DVD ve kutusu üzerinde; rapor kapağında yer alan bilgiler, asetat kalemle ya da bilgisayarla yazılmış olarak, arşivlenmesi ve muhafazası için sunulmalıdır. [Bkz. **EK:3**]

CD/DVD rapor arka kapağı içerisine hazırlanacak bir zarf içinde de üzerine gerekli bilgiler yazılarak konulabilir. CD/DVD'ler üzerinde, proje tanıtım dosyası, sunum veya son rapor olduğu ayrıca belirtilmeli ve tarih yazılmalıdır.

Raporun kaç adet hazırlanması gerektiği ilgili şube tarafından hazırlanan sözleşmede belirlenir ve raporu inceleyecek komisyona gönderilmesi üzere raporu hazırlayan firmadan yeteri kadar çoğaltılması istenir. Son rapora ait CD/DVD'den oluşan sayısal dökümanlar ilgili şubeye (1 adet) teslim edilir.

11. YAZIM REHBERİNE UYGUNLUK

T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Kırsal Alanlar Kırsal Alanlar Daire Başkanlığı tarafından hazırlanması talep edilen, "Kırsal Alan Rehberleri" ve ilgili tüm raporlarda burada belirtilen yazım rehberi şartlarına uyulur.

Raporun biçimsel olarak incelenmesinde, bu rehberde tanımlanan formata uygun olup, olmadığı da kontrol edilir. Yazım Rehberine uygun olmayan raporlarda biçimsel düzeltme için ek süre verilir.

Rapora ait tüm ekler (basılı ya da sayısal ortamda), T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü, Kırsal Alanlar Kırsal Alanlar Daire Başkanlığı tarafından kontrol edilir. Basılı rapor ile sayısal ortamda teslim edilen kaynak dökümanlar karşılaştırılarak, içerik farklılığı olması, istenilen yazım şekli ve formatında olmaması durumunda eksikliklerin giderilmesi için için ek süre verilir.

EK: 1

PROJE ADI

PROJE SAHİBİ

**PROJE (REHBERİ) HAZIRLAYAN KURUM
TARİH**

Proje Sahibinin Adı

Adresi

Telefon ve faks numaraları

Projenin Adı

Proje için seçilen yerin açık
adresi:(İli, ilçesi, beldesi, Mevkii)

Raporu Hazırlayan
Kuruluşun/Çalışma grubunun Adı

Adresi

Telefon ve faks numaraları

Rapor Sunum Tarihi

Karar No ve Tarihi(*)

EK : 3

Proje Sahibinin Adı
Adresi
Telefon ve faks numaraları

Projenin Adı
Proje için seçilen yerin açık adresi

Raporu Hazırlayan Kuruluşun/Çalışma grubunun Adı
Adresi
Telefon ve faks numaraları

Rapor Sunum Tarihi

Karar No ve Tarihi(*)

Bölüm 2

ÖRNEK TASARIM REHBERLERİ

1. Bangladeş’de Sel Taşkınları Alanları İçin Tasarım ve Yapım El Kitabı
2. Kuzey İrlanda Kırsal Alanları için Tasarım Rehberi
3. Offaly Kırsal Yerleşiminde Yeni Konutlar İçin Bir Rehber
4. County Clare Kırsal Konut Tasarım Rehberi
5. Cork Kırsal Tasarım Rehberi: Kırsal Alanda Yeni Ev
6. Kırsal Alan Konutları İçin Rehber Kitap
7. Mayo Kırsal Konut Tasarım Rehberi 2008
8. Manningford Köy Tasarım Raporu

Örnek Tasarım Rehberleri

Kırsal yerleşimlerin, kentlerde oluşan kötü yapılaşmanın aksine olumlu yanları vardır. Almanya, Amerika, İngiltere gibi dünya ülkelerinde kırsal yerleşimlerin yapısal olarak bozulmalarını önlemek amacı ile tasarım rehberleri kullanılmaktadır.

Kırsal yerleşmelere yönelik tasarım rehberlerinde amaç, yöresel farklılığa sahip olan yerleşmelerdeki gelişmenin mevcut yapıya uyum gösterebilmesinin gerekliliğidir. İngiltere'de köylerdeki yöresel farklılığın yaygın tahribinin aksine, "yer" ve değerinin karakterini tanımlamak üzere, planlama uzmanları ile yöre halkı teşvik edilmekte, kır komisyonları tarafından gelişmeye uygun olabilecek tasarımlar, köy tasarım raporları hazırlanmakta; bu konunun sınanması için pilot köyler seçilmektedir. Plan ne kadar yaratıcı, ne kadar becerikli, ne kadar doğru zamanda ve ne kadar anlaşılır olursa olsun bu raporlarda temel prensip bölge halkı ile iletişim kurarak, halkın yaşamlarını sürdürebilecekleri "kişisel mekânlar" oluşturmaktır [Eminağaoğlu vd, 2007, s.159].

Bir köy tasarım raporunun kapsamına göre, yol gösterme ve tarif konusu olan fiziksel karakterin görünüşü şöyle olabilir:

Pencereler, çatılar gibi yapının detaylandırılmış özellikleri, yapı malzemeleri, yapının ölçek ve oranı, yerleşme modelleri, sokak ve açık alanlar, ağaçlar ve bitki örtüsü, kırsal bölgenin çevresi ve peyzaj konumu, arsa sınırları, anayol ilişkileri, sokak mobilya ve işaretleri, tabiat şeklinde sıralanabilir [Eminağaoğlu vd, 2007, s.159].

Çoğunlukla rehber çalışmalarını doğal çevrenin niteliklerinden çok, yerleşmelerin yapısal bünyesinde yoğunlaşmaktadır. İklim, arazi yapısı, jeoloji, su kaynakları, bitki örtüsü gibi doğal çevre elemanları da kır için önemli kalitelere sahiptir. Köy tasarım rehberlerinin içeriği genellikle belli bir format içinde sunulmakta, bu format yerin özelliğine göre ayrıntı düzeyinde farklılaşmaktadır [Eminağaoğlu vd, 2007, s.159].

Yurtdışı örneklerde köy tasarım rehberleri daha çok, köyün peyzaj içerisindeki önemini anlatmakta; az sayıda göç, sağlık, spor, eğitim, konut sahipliği gibi sosyal olanakları, ekonomik koşulları da içine alan rehberler üretilmektedir. Gelişmiş ülkelerde, gelişmeyi etkileyen ve yerel otoriteler tarafından kullanılan en yaygın mekanizmalar arasında köy tasarım rehberleri yer almaktadır. Bu rehberler daha çok planlama aracı olarak kullanılmakta, bunun yanında zaman içinde yasal statü kazananlar da bulunmaktadır. En önemli ortak özellikleri ise hepsinin yöresel karakterin devamını sağlamak ve peyzaj kalitesinin korumak yönünde politikalar benimsemesidir [Eminağaoğlu vd, 2007, s.159].

Bu bölümde Bangladeş, İrlanda, İngiltere, Kanada gibi ülkelerde yapılmış olan kırsal tasarım rehberleri incelenecektir.

1. Bangladeş’de Sel Taşkınları Alanları İçin Tasarım ve Yapım El Kitabı/ Handbook on Design and Construction of Housing for Flood-prone Rural Areas of Bangladesh

Amaç:

Bangladeş’in büyük bir bölümünde su taşkınları sıklıkla yaşanmaktadır. Bu sorun sadece kırsal bölgelerdeki değil, kent merkezindeki konutları da etkilemektedir. Bunun en önemli nedenlerinden biri halkın teknik bilgi eksikliği, diğeri ise yanlış inanışlardır. Konutlar halk tarafından herhangi bir teknik rehber olmadan yapılmaktadır. Bu amaçla kırsal konutlarda sel etkisinin neden olacağı zararı azaltacak, ayrıca kullanıcının kendi kararını vereceği esnek çözümler ve önerileri içeren bir kitap yapılmıştır.

İçerik:

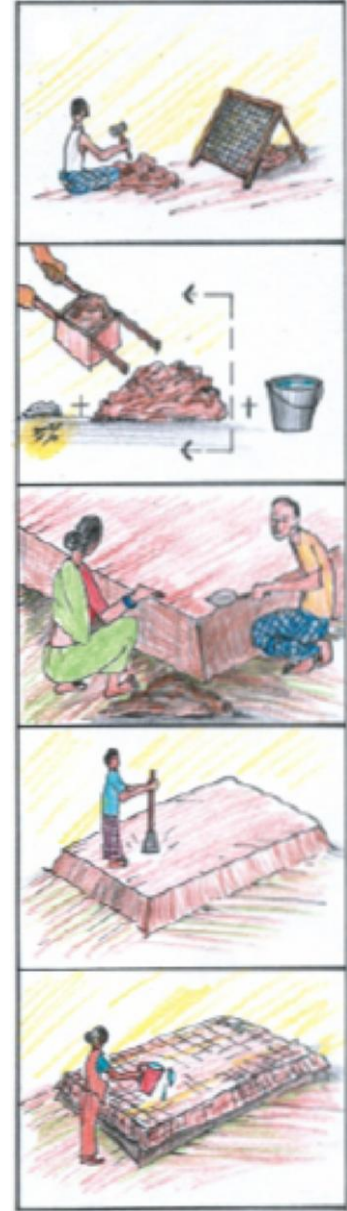
- Giriş
 - Kitabın yapılış amacı
 - Hedeflenen kesim
 - Ev tipleri
 - Evlerin hasar görmesindeki nedenler
- Uygun yapım seçenekleri
- Bambu yapımlar
- Toprak yapımlar
- Yeni ve alternatif metotlar
- Bağlantılar

Politikalar:

- Toprak alanın büyük bir bölümünün su baskını tehlikesi taşıdığı göz önüne alınarak çözümlerin bu yönde olması.
- Farklı özellikteki alanlar için farklı projelerin üretilmesi
- Su taşkını tehlikesi olan bölgeler için ekonomik çözümler üretilmesi.
- Kullanılan yerel malzemelerle ilgili bilgi eksikliğini gidermek ve bundan dolayı oluşan sorunları azaltmak.
- Yapım sistemlerindeki statik açıdan yapılan hataları gidermek ve bitiş elemanlarındaki sorunları sade ve basit detaylarla çözmek.

Hazırlayan Gruplar:

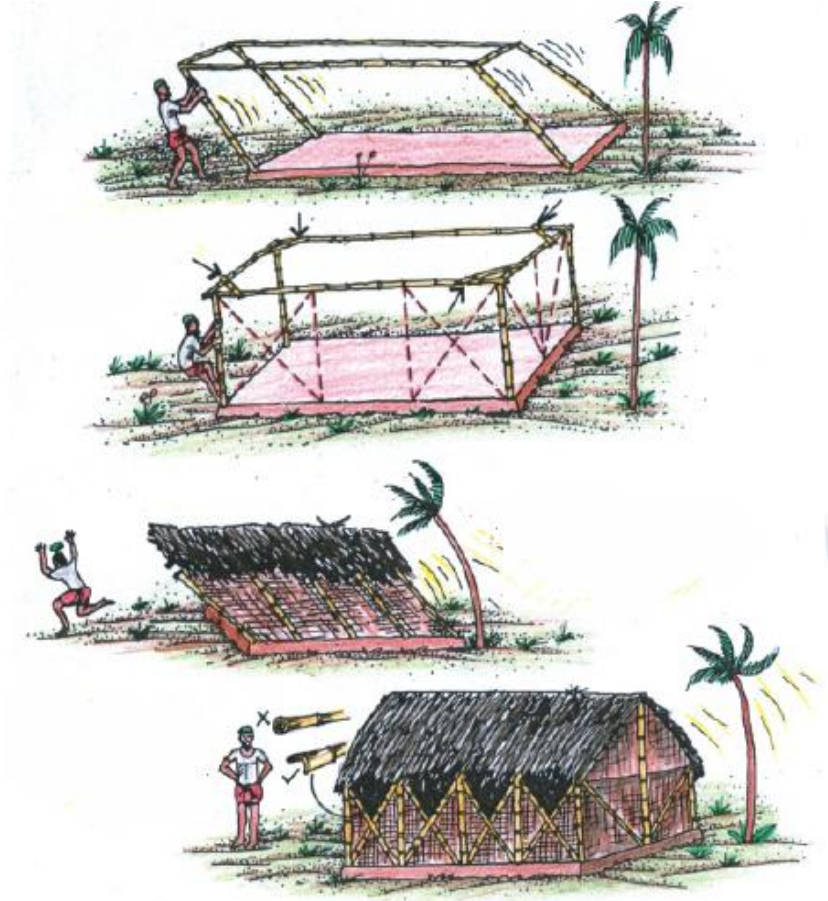
- Bangladeş hükümeti
- Yerel yönetimler
- Uluslararası finansal kuruluşlar
- Ulusal ve uluslararası sivil toplum örgütleri ve özel gönüllü organizasyonları.

Resim 2.1(Üstte)

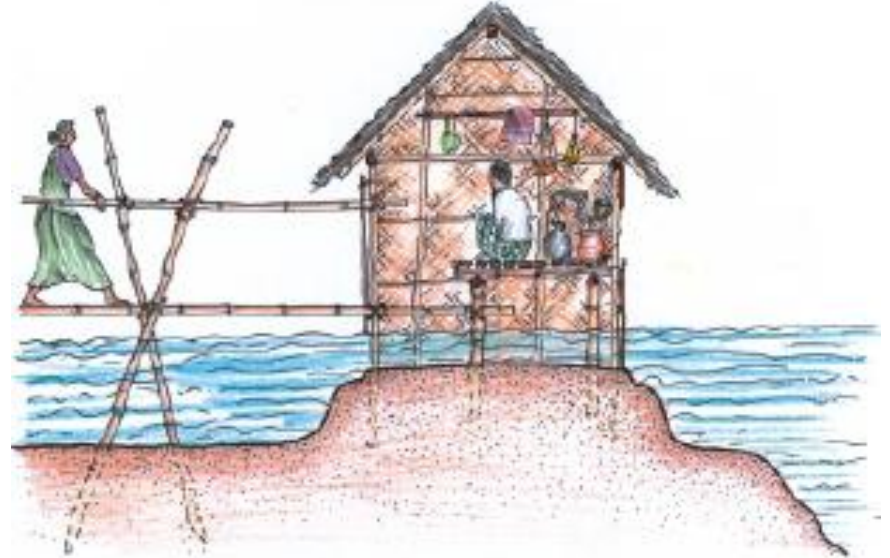
Çimento ile stabilize edilmiş toprak su subasman döşemesi.

Kaynak: Handbook on Design and Construction of Housing for Flood-prone Rural Areas of Bangladesh

Resim 2.2

Bambu iskelet sistemdeki çaprazların kullanım gerekliliğini gösteren şema

Resim 2.3

Döşemelerin, sel baskınları düşünülerek yükseltilmesi gerektiğini gösteren şema

2. Kuzey İrlanda Kırsal Alanları için Tasarım Rehberi/ A Design Guide for Rural Northern Ireland

Amaç:

Kırsal mimaride tasarımın kalitesini arttırmak ve doğal çevredeki yeni yapılaşmanın doğaya uygun bir şekilde oluşmasında tasarımcılara rehberlik yapması.

Rehber kitap üç ana bölümden oluşmaktadır:

- Tasarımın gelişmesi için bir iskelet sistem oluşturulması
- Tasarımı yönlendirecek örnek şemalar
- Projenin sunumu

İçerik:

- Kuzey İrlanda tipik peyzaj örnekleri
- Geleneksel özellikler(Yerleşim-Sınırlar-Plan şemaları)
- Planlama kavramı
- Uygun alan seçimi
- Alan denetimi ve analizleri
- Tasarım
- Önerilerin sunumu

Politikalar:

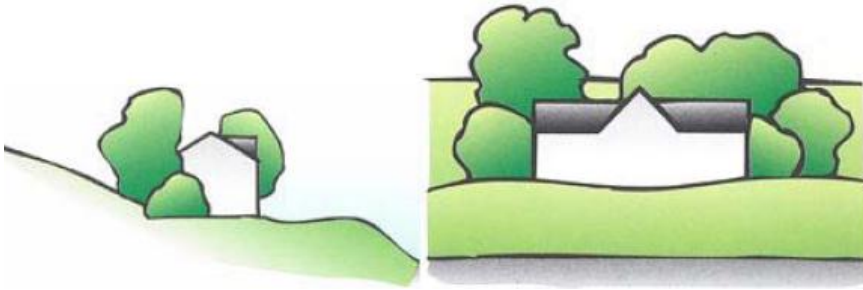
- Yeni yapılaşmanın doğal peyzajı en az oranda etkileyerek oluşturulması.
- Yapının arazi içerisindeki konumun doğru bir şekilde seçilmesi
- Yapı ölçeğinin doğruluğu.
- Yapı formlarının kırsal ve geleneksel mimariye uygun olması.
- Projelerin doğru bir şekilde sunumunun hazırlanması.
-

Hazırlayan Grup: Ekonomi ve Çevre Bakanlığı/ Kuzey İrlanda

Resim 2.4

Çatı formu ve çatı boşluklarının tasarımını gösteren şemalar

Geleneksel yerleşim

Yapının peyzajla bütünleşmesi

Resim 2.5

Yapının arazideki konumu ve çevreyle ilişkisini gösteren örnek şemalar

3. Offaly Kırsal Yerleşiminde Yeni Konutlar İçin Bir Rehber/ Offaly County Council Designing Houses Creating Homes

Amaç: Kullanıcıların hazır plan tiplerini kullanmasını ya da onlara tasarım yapmayı değil sadece yol göstermeyi amaç edinmiştir. Tasarımda geleneksel karakteri koruyan, aynı zamanda günümüz koşullarına uygun, sürdürülebilirlik ve enerji verimliliği gibi kavramların ön planda olması gerektiği vurgulanmıştır.

İçerik:

- Alan yerleşimi ve düzeni
- Ölçek ve form
- Tasarım
- Malzeme, bitiş elemanları ve renk
- Yol sınırları ve Peyzaj
- Sürdürülebilirlik ve enerji verimliliği
- Farklı koşullara uyartılabilirlik

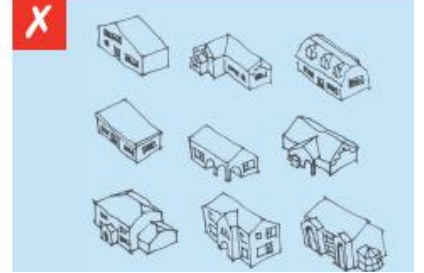
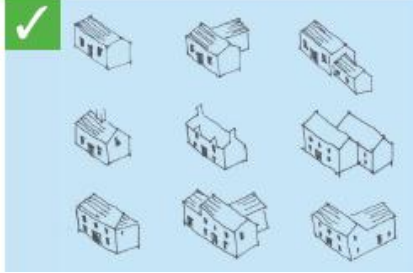
Politikalar:

- **Alan seçimi ve çevreye uyumun sağlanması.**
- **Çevreye uygun ölçek ve formlarda binalar yapılması.** Basit formların kullanıldığı sadece geleneksel bina formunda değil, modern ve sürdürülebilir tasarımların yapılması.

Resim 2.6 (üstte)

Uygun formları gösteren şemalar

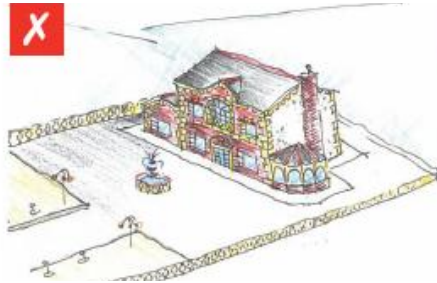

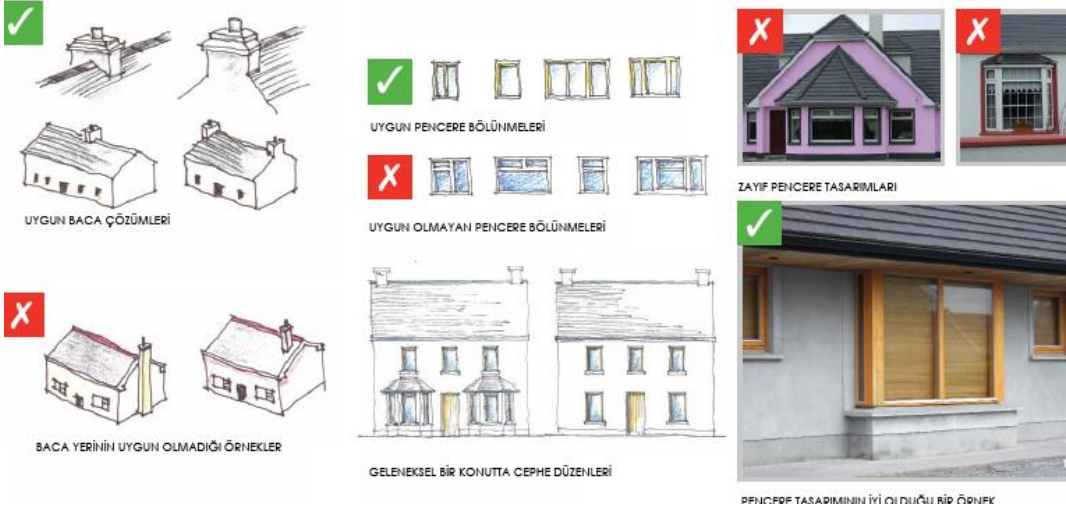
- Kent yaşamını yansıtan tasarımlardan uzak, kırsal yerleşime uygun, çağdaş, geleneksel tasarımlar.

Resim 2.7 (sağda)

FResim 2.10

Bahçe duvarları ve yol kenarları için örnekler

Resim 2.8

Yapı elemanlarının tasarımına yönelik örnekler.

Resim 2.9

Kırsal yerleşimlerde geleneksel ve modern yapı örnekleri.

- Detayların basit ve uygulanırken özenli yapılması, seçilen renk ve malzemelerin kaliteli ve sade olmaları.
- Yol kenarları ve bahçe duvarlarında doğal malzemelerin kullanıldığı, peyzaja fazla müdahalenin olmadığı tasarımlar.
- Sürdürülebilir ve enerji verimli tasarımlar.

Hazırlayan Grup:

Planlama ve ekonomik gelişme departmanı/ Offaly County Council/ İngiltere

Resim 2.10

Bahçe duvarları ve yol kenarları için örnekler

4. County Clare Kırsal Konut Tasarım Rehberi/ County Clare Rural House Design Guide

Amaç:

Kırsal alandaki yaşamın kaliteli bir şekilde gelişiminin sağlanması.

İçerik:

- Arazi karakteri
- Geleneksel elemanlar
- Konum ve yerleşim
- Konut tasarımı
- Değişim, dönüşüm ve genişleme

Politikalar:

- Çevreye ve yerleşime uygun konut tiplerinin tasarlanması.

Resim 2.11

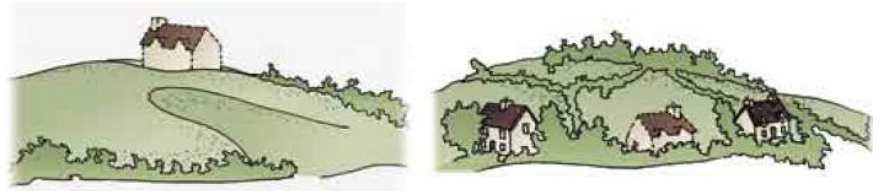
Yerel peyzaj alanlarının görünüşü.

- Konutun yapılacağı alandaki konumunun doğru bir şekilde belirlenmesi.

Resim 2.12

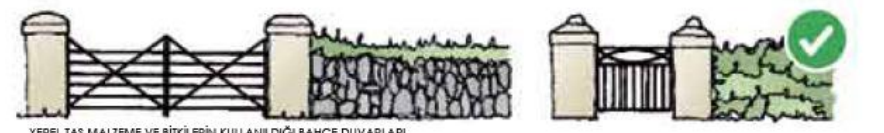
Yapıların yerleştirildiği iki farklı örnek; ilki doğal manzara ve ufuk çizgisini bozmuş. Diğerinin de ise doğayla iç içe geçmiş.

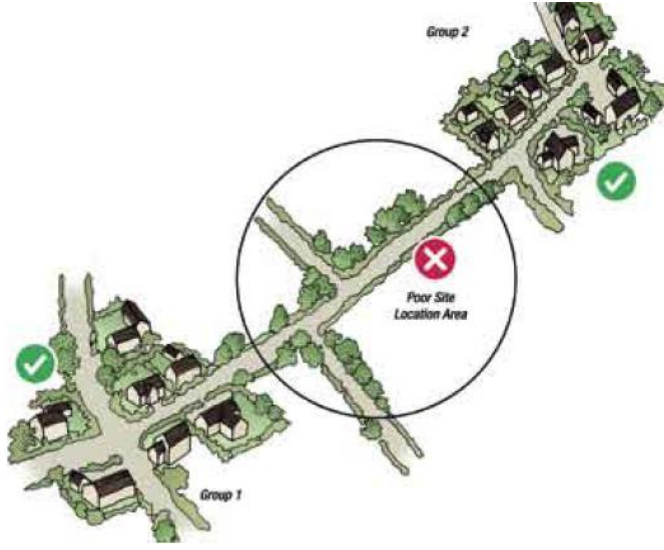
KIRSAL KONUTLAR İÇİN UYGUN OLMAYAN BAHÇE DUVARLARI

Resim 2.13

Doğal malzeme kullanımının ön planda olması

YEREL TAŞ MALZEME VE BİTKİLERİN KULLANDIĞI BAHÇE DUVARLARI

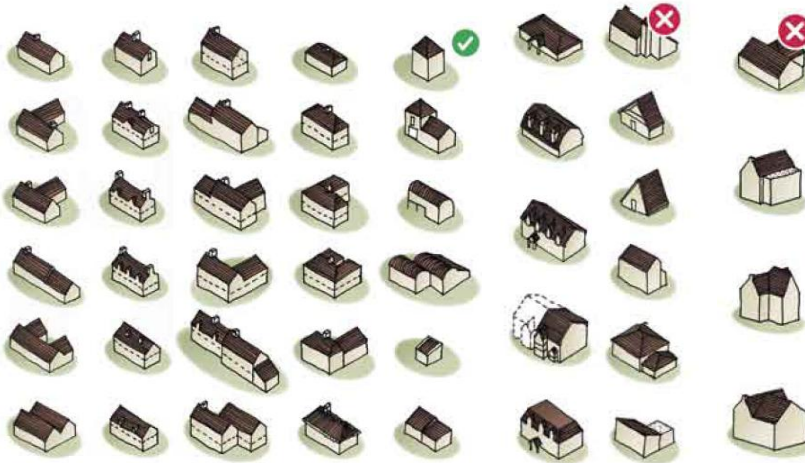

Resim 2.14

Yeni konut alanlarının da mevcut yerleşimle bağlantılı olması.

Tasarımcı ve kullanıcının yeni konutu tasarlarken, yapının ve kullanıcıların ne kadar alana ihtiyaç duyduğu ve kullanıcıların bu alanları en verimli şekilde nasıl kullanacağını belirlemesi gerekir. Modern binalar eski yapılara göre daha çağdaş bir yaşamı ifade ederler. Yeni teknoloji ve malzemeler farklı seçenekler sunarlar. Malzeme ve teknoloji, çevre elemanları ve yaşam biçimi her zaman birlikte düşünülerek, bulunduğu ortamı en iyi şekilde yansıtmalıdır.

- Yerleşime uygun boyut ve ölçüde binalar tasarlanması.

Resim 2.15

Yerleşimde bulunan farklı form ve çatı örnekleri

- Sürdürülebilir ve enerji verimli tasarımların ön planda olması.

Hazırlayan Grup: Planlama ve ekonomik gelişme departmanı/ Offaly County Council/ İngiltere

5 Cork Kırsal Tasarım Rehberi: Kırsal Alanda Yeni Ev/ Cork Rural Design Guide: Building A New House in The Countryside

Amaç:

- Kırsal alanda yapılacak, yenilenecek ya da ek yapılacak yapıların tasarımını kolaylaştırmak ve yol göstermek için yapılmıştır. Rehber kitap ayrıca,
- Planlama kararlarının uyumlu olmasını sağlamak,
- Kullanıcılara, inşa edenlere, tasarımcılara ve planlamacılara bilgi ve ilham vermek,
- Cork'un çevre ve doğasını koruma ve geliştime konularında yardımcı olur.
- Tasarımların tartışılabilmesini teşvik etmek.

İçerik:

- Yer seçimi
- Yerleşim alanının düzenlenmesi
- Konut tasarımı
- Yapım
- Örnek Yapımlar

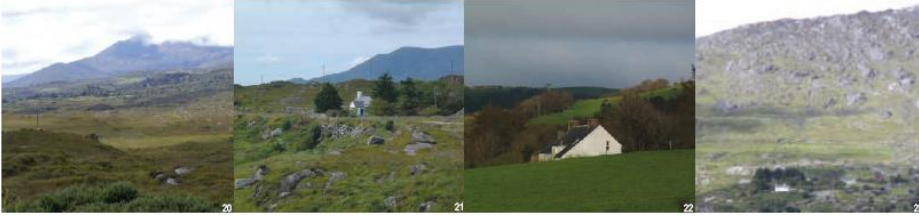
Politikalar:

- Rehber kitap özellikle şu konular üzerinde durmaktadır:
- Gelecek nesillere daha yaşanabilir alanlar bırakmak.
- Yerel kimliğin sürdürülebilmesi.
- Modern yaşamın kırsal yaşama uyumunun sağlanması.
- Yeni yapılan konutların sürekliliğinin olması, değişimlere ve gelişime açık olması.
- Geleneksel ve çağdaş tasarım düşüncelerinin bir arada düşünülmesi.
- Yer seçimi(Korunaklı bir yer seçimi, ileride enerji verimliliği açısından maddi giderleri azaltabilir)

Hazırlayan Grup: Colin Buchanan and Partners Ltd and Mike Shanahan + Associates, Architects / İrlanda

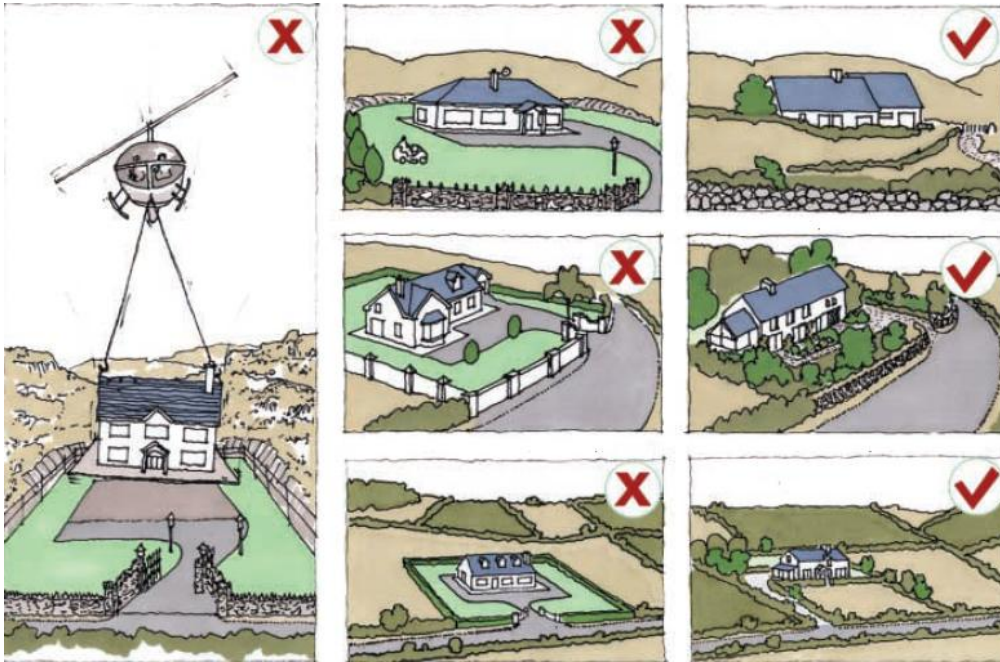
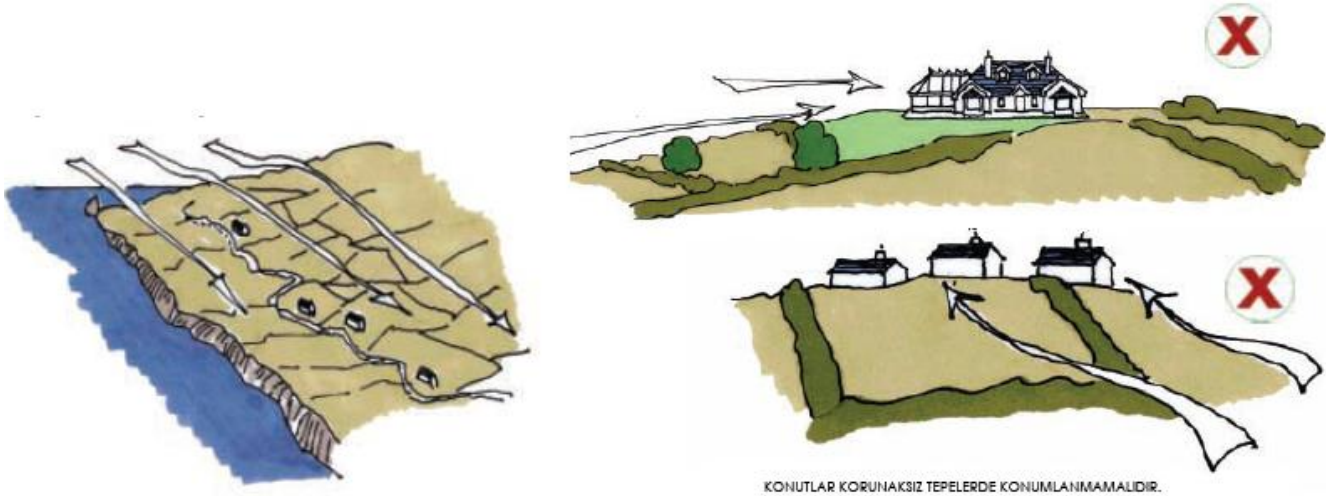

Resim 2.16 Cork County

Resim 2.17

Cork Country'de yerleşim alanları.

Resim 2.18

Arazi ile konut ilişkisi

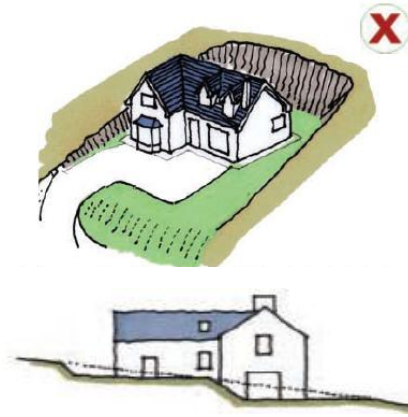
Resim 2.19

Konut ve çevre ilişkisini gösteren bir çizim

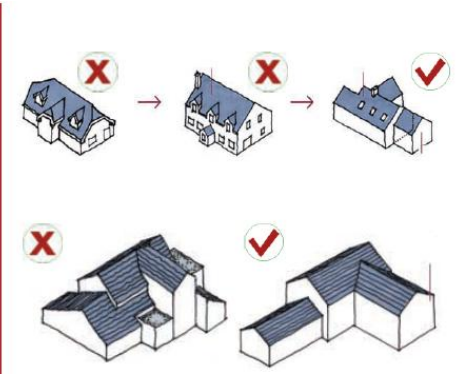
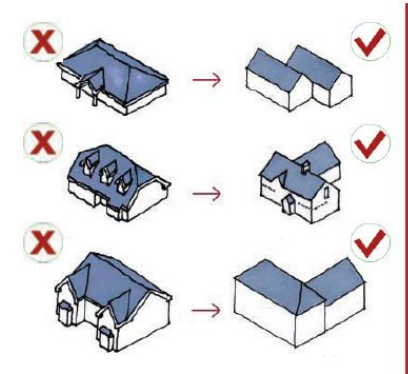
Resim 2.20

Araziye uyumu gösteren örnekler

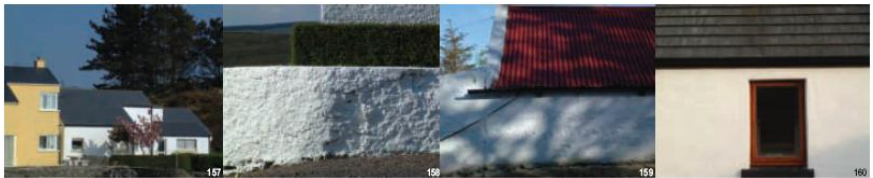
Resim 2.21

Kütle tasarımlarında sade ve parçalı formların kullanılması gerektiğini gösteren şemalar

Resim 2.22

Bazı bitim detaylarından örnekler

6. Kırsal Alan Konutları İçin Rehber Kitap/ *Rural Design Guide for Individual Houses in the Countryside /Limerick, Munster, İrlanda*

Shanon nehri kenarında oluşturulan bu köy yerleşmesi, tarihinde iz bırakan kale ve koruma ihtiyacı sonucunda oluşmuş kırsal yerleşme birimlerinden oluşmaktadır.

Amaç:

Gelişme sürecinde yerel dokunun oluşmasında etkili olmuş yapılaşma şeklini ortaya çıkarıp, yeni yapılaşmalarda bölgesel karakterin sürdürülebilirliğini sağlayan bir yol oluşturma çabasıdır. Bölgede oluşturulacak tek defalık yapılaşmalarda bölgenin karakterine uygun gelişme sağlama amacıdır.

İçerik:

- Konut mimarisi gelişimi
- Alan seçimi
- Alan planlama kararları
- Konut tasarımı
- Planlama sistemiyle tasarlama

Politikalar

- Tarımsal gelişmeyi destekleyecek şekilde yeni çiftlik yapılaşmaları ve peyzaj dağılımı sağlamak,
- Shanon nehri ile vadinin bütünleşmesini desteklemek.

Resim 2.23

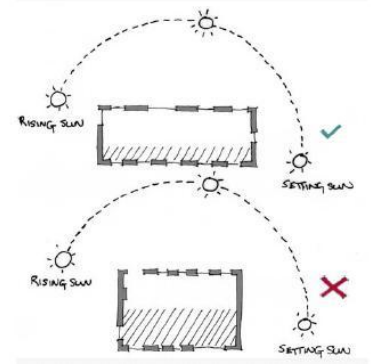
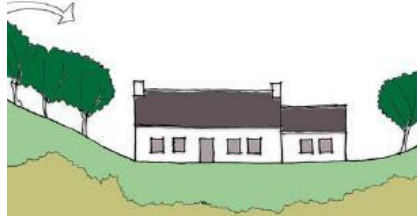
Uygulanmış örnekler

Hazırlayan Grup: Kırsal çevre komisyonu (Limerick Country Council)

7. Mayo Kırsal Konut Tasarım Rehberi 2008/ Mayo Rural Housing Design Guidelines 2008 /Kanada

Amaç:

Dağ mimarisine uygun, doğa ile uyumlu sürdürülebilir bir köy yerleşmesi oluştururken, mevcut yöresel karakterden referans almaktır.

Resim 2.24 :
Şematik örnekler

İçerik:

- Alan seçimi- Konut yerleşkesi
- Yol aksları- Alan sınırları
- Konut şekilleri- Yapım teknolojisi
- Malzemeler- Çevresel sürdürülebilirlik
- Yapım kuralları- Uygulama

Politikalar:

- Yöresel karaktere uygun çağdaş çevreler yaratmak
- Kırsal peyzajla bütünleşen yaya yolu ve sokak dokusu oluşturmak
- Kütlelerin bir araya gelişinde ve çatı kılış yönlerini geleneksel konutlarla uyumlu olacak şekilde çözümlenmek

Hazırlayan Grup: Kırsal çevre komisyonu (Mayo Country Council)

8. Manningford Köy Tasarım Raporu/ Manningford Village Design Statement /İngiltere

Amaç:

Bu rehber, gerçekleştirilecek her türlü yenileme ve yapılaşma çalışmasını, köyün yerel özelliklerinin gelişiminde etkili olmuş yapılaşma geleneği doğrultusunda yürütme amacındadır. Bölgenin karakterine uygun gelişme için var olan dokunun tespitini yapmaktadır.

a

b

d

Resim 2.25: [a, b, c, d] Manningford/İngiltere

c

İçerik:

- Açıklamalar (Planlamanın amacı ve hedef kitlesi)
- Coğrafi veriler
- Tarihi veriler
- Sosyal topluluklar
- Yapılar ve mekânlar
- Peyzaj, Yollar ve trafik için alınan kararlar
- İş imkânları

Politikalar:

- Köyün tarihi dokusunu korumak,
- Var olan yapılarda yapılacak değişiklikler için öneriler sunmak,
- Kırsal peyzajın tespiti ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik önerilerde bulunmak.

Hazırlayan Grup: Kennet Bölge Komisyonu (Kennet District Council)

DÜNYADA KIRSAL KALKINMA POLİTİKALARI: [2]

1.Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Uygulamalar:

Eyalet sistemiyle yönetilen Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde her eyaletin kırsal kalkınma programında farklılıklar bulunmaktadır. Gelişmiş eyaletlerde kırsal alanlardaki programlara devletin müdahalesi daha azdır. Kırsal kalkınma ve tarımsal yayım hizmetlerini, sivil toplum örgütlerinin yanı sıra üniversitelere bağlı kırsal kalkınma ve tarımsal yayım grupları üstlenmiştir. Az gelişmiş eyaletlerde ise devlet, programları denetlemekte ve teşvik edici görevler üstlenmektedir. Bu yüzden A.B.D.'de kırsal kalkınma çalışmalarını yan özerk olarak nitelendirilebilir.

Nebraska'da yapılan bir anket çalışmasına göre, bölgenin devletten beklentileri önem sırasına göre şöyledir:

1. Tarımsal üretimin artırılması,
2. Küçük işletmelerin geliştirilmesi,
3. Bölgede ticari firmaların kurulması,
4. Mevcut endüstrilerin genişletilmesi,
5. Turizm olanaklarının artırılması,
6. Endüstri parklarının (teknolo-park) geliştirilmesi,
7. Telekomünikasyon ağının geliştirilmesi,
8. Perakende alışveriş merkezlerinin geliştirilmesi.

Devletten kırsal bölgelere olan yatırım beklentilerinde tarımın doğası nedeniyle, tarımsal üretimi arttırmak ilk sırada yer almaktadır. Ancak diğer yedi madde endüstri ve ticaretin gelişmesi, iletişim ve turizm ile ilgilidir. Görüldüğü gibi altyapı, eğitim ve sağlık gibi hizmetler kırsal kalkınma çalışmalarından beklentiler içerisinde yer almakta; genelde mevcut ekonomik yapının daha da geliştirilmesine yönelik istekler ön planda yer almaktadır.

2.Latin Amerika Ülkelerindeki Uygulamalar:

Kırsal kalkınmanın araştırma-geliştirme ve yayım faaliyetlerinin niteliğine bağlı olduğunu düşünen pek çok Latin Amerika ülkesi mali sınırlılıklar dolayısıyla son 10 yılda bu alanda kamu harcamalarını azaltmıştır. Ancak bazı ülkelerde tarımsal yayım özelleştirilmiştir. Örneğin, Kolombiya'da araştırma, geliştirme ve tarımsal yayım faaliyetleri iki gruba (devlet organizasyonu ICA, üretici organizasyonu Gremios) ayrılmıştır. Bu iki grup 1988 yılından beri yeni teknolojileri bulma ve kırsal kesime iletimini üstlenmiştir.

3.Avrupa Birliği'nde Kırsal Kalkınma Politikaları:

AB'de kırsal kalkınma politikalarının esasını iki temel politika oluşturmaktadır: Bunlardan biri Roma Antlaşması, diğeri ise 1970'lerin ortalarında Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu'yla oluşturulan AB'nin Bölgesel Politikası'dır. Bu iki temel politika, kırsal alanları belirli bir ekonomik düzeye getirmek için

[2] "Kırsal Kalkınma Ve Kırsal Alanda Örgütlenme",

Köy Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması Araştırma Projesi
T.C.İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi

stratejiler içermektedir. Kırsal kalkınma programlarının finansmanını üç fon oluşturmuştur. Bunlar; Avrupa Kırsal Kalkınma Fonu (ERDF), Avrupa Yapısal Fonu (ESF) ve Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu (EAGGF)'nin Yönlendirme bölümü. Bu üç fonun tarımsal ve kırsal kalkınmanın sağlanması için belirttiği amaçlar şunlardır:

EAGGF'nin Yönverme Bölümü ve Kırsal Kalkınma Kapsamında Amaçları:

1. Tarım ve orman ürünlerinin gelişimine bağlı olarak kırsal altyapının geliştirilmesi,
2. Köylerin yenilenmesi ve kalkınması, kırsal dokunun bozulmasının engellenmesi ve rehabilitasyonu,
3. Kişisel veya mera gibi kolektif arazi parçalarının geliştirilmesi,
4. Drenaj sistemlerinin düzenlenmesi,
5. Turistik el sanatları yatırımlarının teşvik edilmesi, kırsal turizmin geliştirilmesi,
6. Doğal koşullar nedeniyle zarar görmüş tarım ve orman ürünlerinin uygun koruma önlemleriyle korunması,
7. Çevrenin korunması ve kırsal yerleşimlerin altyapı sistemlerinin bakımının sağlanması
8. Tarım ve orman ürünlerinin verimliliğini artırmak ve kalitesini yükseltmek için araştırma-geliştirme ve bilgi sistemlerinin teknolojiye uygun bir şekilde kırsal kesime ulaştırılması.

Görüldüğü gibi AB'nin kırsal kalkınmaya yaklaşımı oldukça sistematiktir. EAGGF, ESF ve ERDF'nin işlevleri, AB'nin kırsal kesiminde yoğun bir şekilde sürmektedir. AB'de her alanda olduğu gibi kırsal kesime de uygulanacak politikalar belirli kurallar çerçevesinde yeniden düzenlenmekte ve modernize edilmektedir. AB'nin çeşitli tarım politikacıları tarımda kırsal kalkınmanın esas olduğu, yaşam kalitesinin ve çevrenin korunmasında dengeli ve dinamik ekonomik kalkınmanın, yaşam kalitesinin ve çevrenin gerekli sosyal ve ekonomik uyumun sağlanmasında kırsal kalkınmanın esas olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Avrupa Kırsal Kalkınma Fonunun Kırsal Kalkınma Kapsamında

Amaçları:

1. Kırsal kesimde sürekli iş imkânı yaratmak için üretken yatırımlara olanak sağlamak,
2. Altyapı yatırımlarına hız kazandırmak,
3. Anavatanını terk (göç) etmeyen kesime destek sağlamak,
4. Eğitim ve sağlık alanında kırsal kesime yatırımlar yapmak,
5. Çevreyi korumaya yönelik yatırımlar yapmak,
6. Araştırma ve geliştirmeye yönelik çalışmalara kaynak yaratmak.

Avrupa Yapısal Fonunun Kırsal Kalkınma Kapsamında Amaçları:

1. Kırsal alanda işsiz kalmış insanların kendi mesleklerine entegrasyonunu sağlamak,
2. Kırsal genç nüfusu kendi meslekleriyle ilgili işlere entegre etmek,
3. Tarım işçilerini ülkenin değişen endüstri stratejilerine adapte etmek,
4. İstihdam yaratmada stabilite ve genişlemeyi sağlamak,
5. Araştırma-Geliştirmede eğitim, uygulama ve insan potansiyelinin katkısını arttırmak.

Tarım sektöründe yapısal oluşumunu tamamlamış olarak görünen kırsal Avrupa'da kalkınmaya ayrılan kaynaklar tamamen etkin bir biçimde kullanılmakta ve kırsal kesimin sosyal refah düzeyini her geçen gün arttırmaktadır. Son yıllarda kırsal alanda yoğun koruma önlemleri ve transferlerin olumsuz sonuçlarını engellemek için çevre ve sürdürülebilir kalkınma kavramları üzerine yoğunlaşmıştır. Kırsal alanlara uygulanacak her politikanın arkasında çevre duyarlılığı aranmaya başlanmıştır.

4.Sahra-Altı Afrika Ülkelerindeki Kırsal Kalkınma Politikaları:

Başta Dünya Bankası (IBRD) ve Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu (IFAD) olmak üzere çeşitli uluslararası kurum ve kuruluşlar, kırsal kalkınmayı kendi kaynaklarıyla gerçekleştiremeyecek kadar yoksul ülkeler topluluğu olarak görülen Sahra-Altı Afrika ülkelerine yardımlarda bulunmaktadır. IFAD'ın Afrika kıtasına uyguladığı kırsal kalkınma projelerinin genel stratejileri şu şekilde sıralanabilir:

1. Köy sulama sistemlerinin inşa edilmesi ve rehabilitasyonu,
2. İletişim destek sistemi ve kendi kendine yardım ilkesine dayalı kalkınma fonu oluşturulması,
3. Kredi, teknik destek ve kurslarla küçük ölçekli kırsal girişimcilere destek sağlanması,
4. Kırsal alanda gelirleri birbirine yaklaştıran ve bölgesel kurumları yaygınlaştıran bir proje yapısı oluşturulması,
5. Sivil toplum örgütleriyle koordineli yayım faaliyetleri.

Bölüm Kaynakları

- Handbook on Design and Construction of Housing for Flood-prone Rural Areas of Bangladesh
- A Design Guide for Rural Northern Ireland
- Offaly County Council Designing Houses Creating Homes
- County Clare Rural House Design Guide
- Cork Rural Design Guide: Building A New House In The Countryside
- Rural Design Guide for Individual Houses in the Countryside /Limerick
- Mayo Rural Housing Design Guidelines 2008

“Kırsal Kalkınma Ve Kırsal Alanda Örgütlenme”, Köy Hizmetlerinin Yeniden Yapılandırılması Araştırma Projesi, T.C.İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi.

Eminağaoğlu, Z. Çevik, S. 2007. “Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım Politikaları ve Araçlar”, Gazi Üniv. Müh. Mim. Fak. Der. J. Fac. Eng. Arch. Gazi Univ.,

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
DÖNER SERMAYE İŞLETMESİ MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL . 2008